O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◊ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1999 йил 27 октябрь, чоршанба • № 85 (11.168) • Эркин нархда сотилади

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 25 октябр куни Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг ЕХҲТ кам сонли миллатлар иши бўйича Олий комиссари Макс ван дер Стулни қабул қилди.

Давлатимиз раҳбари ЕХҲТ вакилини юртимизга ташрифи билан қутлар экан, унинг вазифаси қамраган соҳа ғоят муҳим аҳамиятга молик эканлигини таъкидлади.

Дарҳақиқат, дунёнинг айрим минтақаларида миллатлар ва элатлараро муносабатлар танг аҳволда. Айниқса, 90-йиллар бошида собиқ Югославия заминида ташкил топган янги давлатлардаги вазият ғоят мураккаблашган эди. Шу ҳисобга олинган ҳолда, 1992 йили ЕХҲТ қошида кам сонли миллатлар иши билан шуғулланувчи комиссарлик ташкил этилган эди. Бу орган фаолияти жойларда миллатлар ёки элатлараро низолар келиб чиқишининг олдини олишга қаратилган.

Ўзбекистонда юздан ортиқ миллат вакили яшайди. Таъкидлаш жоизки, уларнинг барчаси қандай миллатга мансублиги, қайси динга эътиқод қилиши, қандай сиёсий қарашларга эга эканлигидан қатъи назар, тенг ҳуқуқ ва эркинликларга эга. Бу Асосий қонун — Конституцияда қатъий белгилаб қўйилган. Оддий мисол сифатида Ўзбекистонда яшовчи турли миллатларнинг кўплаб миллий-маданий марказлари кенг фаолият юритаётганини келтириш мумкин. Мазкур марказлар нисбатан кам сонли миллатларнинг анъаналари, маданияти ва санъатини тарғиб этиш билан бирга, мамлакатимизда миллатлараро дўстлик ва тотувликни мустаҳкамлашга ҳам катта ҳисса қўшмоқда.

ЕХҲТ Олий комиссарининг Ўзбекистонга ташрифдан кўзлаган мақсади ҳам бу борада юртимизда амалга оширилаётган кенг миқёсли ишлар, мамлакатимизда яшовчи турли миллатларнинг маданий марказлари фаолияти билан танишишдан иборат.

Учрашувда Ўзбекистоннинг ЕХҲТ билан алоқаларини янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Халқаро кураш ассоциациясининг фахрий Президенти Ислом Каримов жаноби олийларига

Муҳтарам жаноби олийлари!

Биз, Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун кураш бўйича иккинчи Халқаро турнир иштирокчилари бўлган йигирмадан ортиқ мамлакат вакиллари, юртингизда бу жозибали ва мардона спорт турини ривожлантириш юзасидан катта ишлар қилинаётганига гувоҳ бўлдик ва буни самимият билан қайд этмоқдамиз.

Шуниси эътиборга моликки, бу турнирда биринчи марта хорижий давлатларда ўтказилган кураш бўйича чемпионатларнинг биринчи ғолиблари иштирок этди.

Бугун 5 қитъанинг кураш гиламларида «кураш», «ҳалол» каби ўнлаб ўзбек сўзлари янграмоқда. Кураш клублари, федерациялари тузилмоқда. Минглаб спортчилар ўзбек кураши билан астойдил шуғулланмоқда.

Буларнинг ҳаммаси қадимий ўзбек анъаналари, қадриятлари, урф-одатлари, турмуш тарзи ва унинг ажралмас қисми бўлмиш кураш жаҳон цивилизацияси, маданияти билан уйғунлигининг, мослигининг рад этиб бўлмас далилидир.

Ана шундай бебаҳо меросдан баҳраманд бўлиш имкониятини бизга ҳам яратиб берганлигингиз ҳар қанча таҳсинга муносибдир.

Ўйлаймизки, яқин келажакда кураш дунёдаги кўплаб халқларнинг, миллату элатларнинг маънавий мулкига яна бир бойлик бўлиб қўшилади. Ана шундай кунларнинг тезроқ келишида биз сизга камарбаста бўлиб қоламиз.

Турнирнинг юқори савияда ўтказилганлиги учун энг самимий миннатдорлигимизни қабул қилишингизни сўраймиз ҳамда сизга ва халқингизга сиҳат-саломатлик, фаровонлик тилаймиз.

Эҳтиром билан,
Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун кураш бўйича иккинчи Халқаро турнир иштирокчилари
1999 йил 22 октябр, Термиз шаҳри

СЕРМАЗМУН *кунлар*

• МАМЛАКАТИМИЗДА турли соҳаларга тааллуқли иқтисодий, ижтимоий, маданий ислоҳотлар одими кун сайин жадаллашмоқда. Вазирликлар, махкамалар, муассасалар ва ташкилотларда амалга оширилаётган тадбирлар баайни ана шу мақсадларга қаратилмоқда. Кўрилаётган тадбирларда мамлакатимиз иқтисодий қудратини тобора ошириш, халқ фаровонлигини яхшилаш, аҳоли учун зарур нарсаларни муҳайё этиш муддаолари кўзда тутилмоқда.

• ҚИШЛОҚ аҳолисини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш дастурини амалга ошириш бўйича республика комиссиясининг мажлисида ҳам юқоридаги долзарб масалалар тилга олинди. Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти топшириғига биноан қабул қилинган мазкур дастур кучли ижтимоий сиёсат тамойилини изчиллик билан жорий этишнинг яққол намунаси бўлиб, ўтиш даврида қишлоқ аҳлини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш механизмларидан бирига айлангани таъкидланди.

• РЕСПУБЛИКА Вазирлар Маҳкамасида металл парчалари, қора ва рангли металлар чиқитларини тайёрлаш ва уларни қайта ишлашга топширишни назорат қилиш ҳамда мувофиқлаштириш бўйича республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда маҳаллий бошқарув органларининг, вазирликлар, идоралар, корпорациялар, концернлар ҳамда иккиламчи хомашёдан фойдаланувчи ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этдилар.

• «АЛПОМИШ» достонининг 1000 йиллиги нишонланадиган кунлар тобора яқинлашмоқда. Шу муносабат билан Андижонда полвонлар иштирокида спорт байрами бўлиб ўтди.

• МИЛЛИЙ қаҳрамонимиз Жалолиддин Мангуберди таваллудининг 800 йиллигини байрам қилишга бағишланган ҳайрия тадбири чоғида эса бир миллион сўмдан кўпроқ маблағ тўпланди. Урганчда ташкил этилган мазкур тадбирда шаҳар ва маҳаллаларнинг оқсоқоллари, республика ва вилоят ваколатли органлари депутатлари ҳам қатнашдилар.

• ТОШКЕНТ шаҳар ички ишлар бошқармасига Ўзбекистон Республикаси Президенти номидан шуҳрат, жасорат ва эътиқод рамзи бўлган байроқ топширилди. Республика Ички Ишлар вазири З. Алматов байроқни бошқармага тантанали равишда топширар экан, пойтахт ҳавфсизлигини таъминлаш, фуқаролар тинчлиги ва осойишталигини сақлашда Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси ходимларининг хизмати катта эканлигини таъкидлади.

• РЕСПУБЛИКАМИЗ пойтахтида бокс бўйича XX-Осиё чемпионати ўтаётганлиги ҳаммага маълум. Шу муносабат билан Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитасида бокс бўйича устозлар ва ҳакамлар учун семинар ўтказилмоқда.

ТЕЗКОР ГУРУҲ ХАБАР ҚИЛАДИ

• 25 ОКТЯБРЬ куни вилоят бўйича қабул пунктларига 2840 тонна пахта топширилди. Бу йиллик режага нисбатан 1,01 фоизни ташкил этади. Шу кунгача эса 273172 тонна ёки йиллик режанинг 97,56 фоизи миқдорида пахта тайёрланди.

• ПАХТАЗОРЛАРДА жами 131та, шу жумладан, 67та «Кейс» русумли машина ишлади. Уларнинг бункеридан тўкилган 211 тонна ҳосилнинг 182 тоннаси «Кейс»лар билан йиғиштириб олинди.

• ҚЎЛ ТЕРИМИДА 140435 киши иштирок этди. Уларнинг ҳар бири хирмонга ўртача 22,7 килограммдан пахта териб тўкди.

• ЧИНОЗ, Оққўрғон, Пскент, Янгийўл ва Бекобод туманлари изидан бораётган ўртачирчиқлик пахтакорлар ҳам маррага яқинлашиб қолдилар. Бўкаликлар эса кунига 1,5 фоиздан ошириб пахта топшириб, режани бажариш учун астойдил интилмоқдалар.

ЯНГИЙЎЛНИНГ МУНОСИБ ҲИССАСИ

ТУМАН пахтакорлари 23 октябрь куни йиллик пахта топшириш режасини бажардилар. 7600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26 центнердан ҳосил йиғиб олинди. Ялпи хирмон 19 минг 400 тоннадан ошиб кетди. Ана шу ҳосилнинг деярли 80 фоизи қўлда терилди ва юқори навларга топширилди.

Янгийўлликлар яна камида 1000 тонна пахта топшириш учун курашмоқдалар.

БЕКОБОД ҒОЛИБЛАР САФИДА

ТУМАН пахтакорлари давлатга режадаги 42300 тонна ўрнига 42400 тонна хомашё топшириб, шартнома режасини ортиғи билан адо этдилар. Ҳосилдорлик 24,8 центнерга етди.

Ҳосилнинг асосий қисми қўлда териб олингани боис, юқори навларга сотилди.

Барча хўжаликларда йиғим-терим ишлари уюшқоқлик билан давом эттирилмоқда. Мақсад даладаги қолган ҳосилни ҳам тезроқ саранжомлаб олишдан иборатдир.

(Янгийўл ва Бекобод тумани пахтакорларининг меҳнат ғалабасига бағишланган мақолаларни 2-бетда ўқийсиз).

ЖАҲОН БОКС МУҲЛИСЛАРИ НИГОҲИ ТОШКЕНТДА

Бокс бўйича XX Осиё чемпионатида Ўзбекистон чарм қўлқоп усталари мамлакатимиз спорт шарафини муносиб ҳимоя қилмоқдалар

ASIAN BOXING CHAMPIONSHIPS & OLYMPIC QUALIFICATION TOURNAMENT
Tashkent / Uzbekistan
19XX99
23-30 October

ЭРКИ йўқнинг ўрни ҳам йўқ деганларидек, Ўзбекистон мустақилликка эришганидан сўнг жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўринга эга бўлди. Мустақилликда кечган саккиз йил кўҳна тарих ўлчамида бир сониядек гап бўлса, давлатимизнинг жаҳонга танилиши ва тан олиниши асрларга татигулик оламшумул воқеа бўлди. Ўзбек спортчилари эса дунёни забт этишга аллақачон улгурдилар. Бу нафақат вакилларимизнинг жаҳон спорт майдонларида эришаётган ютуқлари, балки Ўзбекистоннинг ўзи ҳам халқаро мусобақалар майдонига айланиб бораётганлигида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Чунончи, мамлакатимиз биргина шу йилнинг ўзида қатор халқаро турнирларнинг мезбони бўлди. Мана энди тинчлик ва дўстлик шаҳри Тошкентда ўтаётган бокс бўйича XX Осиё чемпионати жаҳондаги барча бокс муҳлислари нигоҳини ўзига қаратмоқда.

Дарвоқе, бундай нуфузли чемпионатнинг Ўзбекистонда ўтказилаётгани ҳам бежиз эмас. Зеро, бугун ўзбек бокс мактабининг қудрати ва шуҳратини таърифлаб ўтиришга ҳожат йўқ. Чемпионатнинг дастлабки куни рингга чиққан уч спортчимиз ҳам ўз рақибларидан анча устунлик қилишди ва навбатдаги босқичга чиқишиб, ушбу фикримизни амалда исботлашди. Қолаверса, халқаро бокс ассоцияси Президенти профессор Анвар Чаудри ҳам Осиё чемпионатининг тантанали очилиш маросимида сўзлаган нутқида ўзбекистонлик спортчилар ўзларининг юксак махоратлари билан дунёни хайратга солаётганларини эътироф этди.

Энди «Юнусобод» спорт мажмуи рингидаги учрашувларга қайтиб, шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ўзбекистонлик боксчилар эришган ҳар бир ғалаба умумжамоа ҳисобида чемпионат ғолиблигига асосий даъвогар бўлишимиз мумкинлигига катта ишонч уйғотди.

Чунки, тошкентлик Дилшод Ёрбеков хитойлик Чанг Чен устидан муддатидан илгари ғалаба қозонишга эришди. Вахоланки, Чанг Ченга кубалик мутахассис устозлик қилган эди. Яна бир вакилимиз Сирожиддин Наимов таиландлик Вэйсунс Шини йирик ҳисобда мағлубиятга учратди. Бу боксчининг устози ҳам кубалик мутахассис эди.

Таниқли боксчимиз Руслан Чагаев чорак финалга чиқиш ҳуқуқини берувчи курашда хитойлик рақибини биринчи раунддаёқ накаутга учратди. Шунингдек, яна икки вакилимиз Дилшод Йўлдошев ва Жўрабек Набиев ҳам малайзиялик ҳамда хитойлик рақибларини мағлуб этиб, чорак финалга чиқдилар.

Самад ЙЎЛДОШ.

ХАЛҚАРО БИНОКОРЛИК САНОАТИ КЎРГАЗМАСИ

Ўзэкспомарказида Марказий Осиё Республикаларида 3-халқаро бинокорлик материаллари саноати кўргазмаси «Construet Central Asia — 99» кўргазмасини ўтказишга бағишланган матбуот анжумани бўлди. Бу йил уни «Fairtrade GmbH» фирмаси мамлакатимиз Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, «Тошуйжойинвестқурилиш» молия-қурилиш компанияси ва «Ўзбекистон бинокорлик материаллари» акциядорлик компанияси мадади билан ташкил қилган.

Матбуот анжуманида мамлакатимиз ва хориж журналистларига бу йил кўргазмада иштирок этадиган фирмалар ҳақида сўзлаб берилди. Дунёда ва Республикамизда бинокорлик индустриясини ривожлантириш тамойиллари ҳақида ҳам гаплашилди. Анжуман иштирокчилари минтақада қурилиш саноати соҳасида муҳим воқеага айланган кўргазма мамлакатимизда ва бутун Марказий Осиёда саноатнинг бу тармоғини янада ривожлантиришга кўмаклашади, деб ишонч билдирдилар.

(ЎзА).

ВИЛОЯТ *ҳаёти*

• ЧИРЧИҚда ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш, осойишталикни сақлаш ишларида янги тузилган маҳалла посбонлари тобора фаол иштирок этмоқдалар. Ҳозир бундай кўнгилли уюшмалар аъзолари сафида юздан ортиқ фуқаролар бор. Куни кеча шаҳар ички ишлар бўлимида улар билан учрашув бўлиб ўтди. Маҳалла посбонлари қаторига қўшилган 110 нафар кишига гувоҳномалар ва кўкрак нишонлари топширилди.

• «АНГРЕН СУТ» ҳиссадорлик жамияти жамоаси англиялик тадбиркорлар билан қўшма корхона барпо этиш ишларини жадал олиб бормоқда. У ишга тушганидан кейин бу ерда ишлаб чиқарилаётган сут маҳсулотлари ҳажми ва тури сезиларли даражада кўпаяди.

• ОЛТИ ёшли болаларни мактабга тайёрлаш халқ таълими тизими олдида турган муҳим вазифалардан биридир. Шу муносабат билан вилоят халқ таълими бошқармасида болаларнинг ривожланишига психологик-педагогик жиҳатдан ташҳис қўйиш, уларнинг қобилияти ва мойиллигини аниқлаш, болаларни 6 ёшдан мактабга қабул қилиш тўғрисида тавсияномалар беришга бағишланган республика семинар йиғилиши ўтказилди.

• ВИЛОЯТ халқ таълими бошқармаси тизимидаги барча ўқув муассасаларида ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масаласига ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ аҳамият берилмоқда. Бу мақсадда машқ хоналари қурилди, бўлажак аскарларни чиниқтириш майдончалари ташкил этилди. Айниқса, Паркент туманидаги 1-Юқоричирчиқ туманидаги 19-мактабларда бу борада ибратли ишлар қилинди. Шу кунларда ҳар иккала билим даргоҳи жамоалари ўз мактаблари мисолида «Ёшлар ва ҳарбий таълим» мавзусида ўтадиган Республика миқёсидаги семинар-кенгашга ҳозирлик кўришмоқда.

• ВИЛОЯТ давлат мусиқа билим юрти қошида тузилган «Сайёр» концерт гуруҳи бу йилги йиғим-терим мавсумида Бекобод тумани дала меҳнаткашлари ҳамда шаҳарлик ҳашарчиларга маданий хизмат кўрсатди. Бадиий ҳаваскорлар шу кунгача Бекобод саноат тиббиёт, педагогика билим юртлари, Бўстонлиқ туманидан ёрдамга келган ёрдамчилар ҳузурида бир неча бор ўз санъатларини намойиш этдилар.

БАС КЕЛИБ БЎЛМАЙДИ БАШАРИЯТГА

КУРРАИ заминимиз янги минг йиллик арафасида. Кўҳна тарихдан маълумки, бундай чорраҳаларда замон башарият олдига қатор муаммоларни кўндаланг қилиб қўяди. Жаҳон ҳамжамияти мазкур масалаларни ижобий ҳал қилгандагина дунё миқёсида олға силжиш бўлади. XXI аср ҳам бундай ечимлардан ҳоли бўлмайди, чоғи. Муаррихларнинг айтишича, XX аср энг мушкул даврлардан бирига айланди. Юксак ривожланиш билан бирга энг қонли урушлар тарихнинг мана шу кесмасида содир бўлди. Оммавий қирғин қуролироқлари баайни мана шу юз йилликда кашф қилинди. Экологик муаммолар, гиёҳвандлик балоси, уюшган жиноятчилик, терроризм, экстремизм, фанатизм, фундаментализм деб аталмиш қабоҳатли жараёнлар асримиз охирида кенг миқёсда авж олди.

Башарият ёркин тасаввур қилмоқда: мазкур кусриётларни йўқотмай туриб, энди одамзот олға бора олмайди. Зотан, истиқбол ана шундай қатъий саъй-ҳаракатлар қилишликни тақозо этмоқда. Шунинг учун ҳам нуфузли халқаро маҳкамалар, дунёдаги энг ривожланган давлатлар инсониятга даҳлдор ушбу жумбоқни оқилона ечиш учун айни кунларда зўр бериб бош қотирмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Оврупо Иттифоқи, Оврупода Ҳавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти, Америка Давлатлари Уюшмаси, Африка Давлатлари Лигаси сингари ташкилотларнинг мутасаддилари, мутахассислари баайни мана шу вазифаларни тезкор ва самарали адо этиш учун қатъият билан курашга отландилар.

Бизнинг Ўзбекистонимиз ҳам умумжаҳон ҳамжамияти сафларида бориб, юқоридаги вазифаларни муваффақиятли якунлаш учун ўзининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келмоқда. Келажакда инсоният бошига тушадиган бундай салбий ҳолатларни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бир неча йил бурунок англаган эди. У англаш билангина чегараланиб қолмади. Юртбошимиз БМТ 48 сессиясининг юқори минбаридан туриб, жаҳон афкор оммасини келажакда инсоният дуч келадиган оғир кулфатлардан огоҳ этди. Дунёда тинчликни сақлаб қолиш, террорчилик, экстремизм, оммавий қирғин қуролларини йўқотиш, Марказий Осиёда ядросиз минтақани юзага келтириш, наркобизнес ва қуролфурушликка қарши кураш борасида бажарилиши лозим бўлган вазифаларни бирма-бир кўрсатиб ўтди. И. Каримов ўзининг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: ҳавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобида эса мазкур даврий муаммоларни катта маҳорат ва билимдонлик билан таҳлил қилиб берди.

Муносабат

Афсуски, халқаро ташкилотлар, қатор мамлакатлар, жаҳон жамоатчилиги томонидан Президентимиз ташаббуслари тан олинишига қарамай, айрим хорижий давлатлар, Ўзбекистонга қўшни бўлган баъзи мамлакатлар республикамиз раҳбарининг огоҳ бўлишга қаратилган мурожаатлари ва ташаббусларига лоқайд муносабатда бўлдилар. Натижада, Марказий Осиёга анча узоқда — Жазоир, Миср, Лубнон, Ангола, Эфиопия, Югославия, Покистон, Афғонистон, Россия, Чеченистон, Доғистон каби мамлакатларда «қанот ёза бошлаган» террорчилик, экстремизм, фанатизм, фундаментализм каби бўҳронлар республикамиз чегарасигача етиб келди. Тожикистон, Қирғизистон ҳудудларида бўлаётган можаролар баайни ана шу жараёнлар сирасига киради. Яқинда эса Қозоғистоннинг собиқ пойтахти Алмати атрофларидаги тоғларда ҳам жангарилар пайдо бўлибди, деган миш-мишлар тарқалди.

Террорчилик, экстремизм, турли диний оқимларга қарши кураш кейинги кунларда, айниқса, шиддатли тус олди. БМТ Бош Ассамблеясининг 50-сессияси кун тартибига ҳам худди шу масала қўйилди. Натижада, БМТ Хавфсизлик Кенгаши махсус Резолюция қабул қилди. Унда халқаро террорчиликнинг бутун кирдикорлари, услублари, хатти-ҳаракатлари, тажрибалари кескин қораланди. Дунёдаги барча давлатлар бу қабоҳат билан курашда ҳамкорликни кучайтиришга ва айбдорларни жавобгарликка тортишга чақирилдилар.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Москвада нашр этиладиган «Время МН» газетасига берган баёнотида ҳам баайни юқоридаги ҳолатлар тилга олинди. Юртбошимиз мазкур газета муҳбирининг берган саволларига жавоб қайтариб, халқаро терроризмнинг илдизларини аёвсиз фош этиб ташлади. Жумладан, йўлбошчимиз шундай деди: «...Бугун халқаро терроризмнинг ҳайвоний сурати кўпчилик учун муқаддас бўлган диний тушунчалар билан ниқобланмоқда. «Соф» ислом учун кураш ниқоби остида террористлар сафидан ўз динининг ҳақиқий қадр-қимматларини тасаввур қилолмайдиган ёшлар ўрин олмоқдалар». «Бундай хавф, айниқса, Марказий Осиё минтақасига, хусусан, аксарият аҳолиси ислом динида бўлган — Тожикистон ва Ўзбекистонга таҳдид солмоқда».

Давлатимиз раҳбари ўз баёнотида эндиликда кескин чоралар кўришдан бошқа илож қолмаганлигини қатъий таъкидлади. Қўшни мамлакатлардаги сусткашликка барҳам берилишини, вазиятни барқарорлаштириш учун холисона амалий чоралар кўрилишини талаб қилди. Акс ҳолда Президентимиз «Ўз ҳудудимизни халқаро меъёрлар доирасида бизда мавжуд барча усуллар билан ҳимоя этамиз», деб огоҳлантирди.

... Ҳа, халқаро террорчилик хуружларининг фаоллашганлиги боис Ўзбекистон раҳбариятининг қаттиқ ташвиш билдирганлиги сўзсиз ўринлидир. Шунинг учун ҳам юртбошимиз террорчиларга қақшатғич зарба бериш, террорчилик хуружларининг олдини олиш учун икки томонлама ва кўп томонлама ҳамкорлик ўрнатиш ўта муҳим эканлигини алоҳида уқтирди. Зотан, бундай оқимларга қарши курашга бутун башарият отланган экан, албатта, у ғалаба қилажак. Бу исбот талаб қилмайдиган тарихий ҳақиқатдир.

Раҳимберди УМАРОВ.

Сайловлар олдидан

ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ МУҲИМ БОСҚИЧИ

***МАМЛАКАТИМИЗДА** қизғин тайёргарлик кўрилаётган ҳозирги сайловларнинг демократик тамойиллари ҳақида сўз юритилганда, аввало, бу истиқлол ва Конституциямиз шарофати эканлигини таъкидлаш ўринлидир. Жамиятимизда асосий қомусимиз асосида шундай қонунлар туғилдики, бу меъёрий ҳужжатлар туфайли сайловларимиз янгича мазмун, янгича руҳ касб этди, шаклан бойиди.*

Ҳозирги сайловларимиз бизнинг демократия борасида эришган тажрибаларимизнинг намойишига айланади. Бу кампания халқимиз дунёқараши ўзгарган, фуқаролар билим ва савиялари юксалган бир тарзда ўтмоқда. Сайловлар ҳар биримиз учун чуқур идрок ва билимлар синови ҳамдир. Чунки, биз собиқ иттифоқ пайтидаги каби юзакичилик, сохталик ва дабдабабозлик йўлидан воз кечиб, одиллик, ҳаққонийлик ва чуқур масъулият туйғусини ҳис этиш йўлини танладик. Эндиликда овоз беришдан олдин қайси номзоднинг халқимизга кўпроқ манфаати тегишини ўйлайдиган, депутат қандай фазилатларга эга бўлиши кераклиги ҳақида мулоҳаза юритадиган, унинг ҳислатларини таҳлилимиздан ўтказадиган бўлиб қолдик.

Сайловларда биз учун яратилган катта имкониятлар демократиямиз мазмуни ва моҳиятини кўрсатувчи бир далил бўлса, мазкур сайловларда мустақил номзодларга ўрин берилганлиги, сиёсий партияларнинг барчасига матбуот, телевидение, радиодан ўз номзодларини тарғиб ва ташвиқот қилиш учун кенг имкониятлар яратилганлиги эса, демократиямизнинг тобора кенгайиб бораётганлигидан яна бир далолатдир.

Биз халқ депутатлари Қибрай тумани Кенгашига сайлов ўтказувчи 7-сайлов округида, яъни Тошкент Давлат Аграр университети биносида жойлашган «Сайловчилар клуби»да талабаларга сайловларимизнинг моҳиятини чуқур тушунтириб боряпмиз. Бу тадбирларда ўқув масканимизнинг Иброҳим Хўжамуродов, Неъматилла Саъдуллаев каби олимлари изчил фаолият кўрсатиб келмоқдалар. Улар ёшлар билан ҳозирги сайловларнинг олдингиларидан фарқи, «Ким депутат бўлиши керак?», «Сайловлар моҳияти», «Фуқаролик ҳуқуқи», «Ташаббускор гуруҳ деганда кимларни тушунамиз?», «Кўп партиявийлик шароитида сайловлар» мавзуларида суҳбатлар ўтказдилар.

Сайловчилар клубига ташриф буюрганлар бу ердаги меъёрий ҳужжатлар, кўргазмали воситалар, қўлланмалар, республика, вилоят газеталарида босилган сайлов тўғрисидаги мақолалар билан танишиб, ўз тушунчаларини бойитмоқдалар.

Бу галги сайловларнинг аввалгиларидан фарқи ташаббускор гуруҳлар ўзларининг номзодларини кўрсатиш ҳуқуқига эга бўлганлигидир. Албатта, бу гуруҳда ўзи истиқомат қилаётган ҳудудда жойлашган сайлов округидан энг камида юз нафар сайловчи бўлиши керак ва у ўз номзодини кўрсатиши лозим. Ташаббускор гуруҳларга алоҳида эътибор қилинганлигининг ўзига хос муҳим аҳамияти бор. Чунки, айни қишлоқларда, маҳаллаларда одамлар кишининг нимага қодирлигини, эл-юрт манфаати учун қандай ҳайрли ишларни бажара олишини яхши англайдилар.

Тобора яқинлашиб келаётган сайловларга тайёргарлик босқичида мамлакатимиз кишиларининг ана шундай ўй-фикрлар билан яшаётганлиги кишини қувонтиради.

Самин РАҲИМОВ,
Халқ депутатлари Қибрай тумани кенгашига сайлов ўтказувчи 7-сайлов округи раиси, фалсафа фанлари доктори, профессор.

ҚОНУНЛАРДА БАЁН ҚИЛИНГАН

***САВОЛ:** Кимлар депутатликка ўз номзодларини қўйишлари мумкин? Ҳарбий хизматчилар ҳам депутат бўла оладиларми?*

Ислом ВАЛИЕВ,
Чирчиқ шаҳри.

***ЖАВОБ:** Республикамизнинг «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги Қонунида депутатликка ким номзод бўлиши мумкинлиги аниқ айтилган. Хусусан, қонуннинг 23-моддасига мувофиқ қасддан содир этилган жинояти учун илгари судланганлар, сайлов тайинланган кунга қадар сўнгги беш йил мобайнида республикамиз ҳудудида доимий яшамаган фуқаролар, мамлакатимиз Қуролли кучларининг ҳарбий хизматчилари, Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизматининг, бошқа ҳарбийлаштирилган бўлинмаларининг ходимлари, диний ташкилотлар ва бирлашмаларнинг профессионал хизматчилари депутатликка номзод бўла олмайдилар. Қонунда судялар, прокуратура органлари ва ҳокимият ижроия органларининг мансабдор шахслари (вилоятлар, туманлар ва шаҳарларнинг ҳокимлари бундан мустасно) депутат этиб сайлангудек бўлсалар, эгаллаб турган лавозимларидан бўшаш тўғрисида ариза берган тақдирдагина халқ депутатлари, вилоят, туман ва шаҳар кенгашлари депутатлигига номзод этиб рўйхатга олинадилар.*

* * *

***САВОЛ:** Депутатликка номзод транспортда бепул юради деб эшитгандим, шу ростми?*

Шукурулло МИРЗАХАМДАМОВ, Тошкент тумани.

***ЖАВОБ:** Дарҳақиқат, бу борада депутатликка номзод учун имтиёз бор. Халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар депутатлиги кенгашига номзод рўйхатга олингандан кейин тегишли сайлов округи доирасида давлат йўловчи транспортларининг барча турларида (шаҳар йўловчилар транспортидан, таксидан ва транспорт бошқа турларининг буюртма йўналишларидан ташқари) текинга юриш ҳуқуқига эга. Сайлов округидан ташқарида яшовчи депутатликка номзод ҳам сайлов округига келиш ва ундан турар жойига қайтишда ана шундай ҳуқуқдан фойдалана олади.*

«Пахта — 99»

ЯНГИЙЎЛНИНГ МУНОСИБ ҲИССАСИ

***МАНФААТДОРЛИК, ҚЎНИМ, УНИМ.** Бу уч омил бир-бирига узвий боғлангандир. Қаерда ана шу узвийликка амал қилинса, ишда барака, ютуқ бўлади. Бу йилги шароитда пахтакорларнинг дадил одимлар билан марра сари бораётганлигининг асосий сабаби шунда.*

Биз Янгийўлда бўлганимизда, бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Рақамларга эътибор берайлик-а. Биринчи теримнинг ўзидаёқ гектаридан 20 центнердан ошириб ҳосил олинди. Иккинчи терим бошланганида йиллик режа 80 фоизга яқин уддалаб қўйилган эди.

Ким билан суҳбатлашманг, бу йил пахта йили бўлди, деб айтади. Ростини айтганда, бундай пайтлар илгари ҳам бўлган, лекин ишни ташкил этишдаги нуқсонлар туфайли, терим чўзилиб кетиб, кўп қийинчиликларга дуч келинарди. Қишлоқда иқтисодий ислохотларнинг изчиллик билан жорий этила бориши, эркинлик, ерга эгалик, ҳал қилувчи дамларда деҳқоннинг тажрибасига суяниш, энг муҳими меҳнатга яраша рағбат, муваффақият калити бўлди. Қаранг, терим бошлангач, икки бешкунлик якуни бўйича 40 миллион сўм ҳақ тўланган бўлса, ана шу миқдордаги пул, учинчи бешкунликнинг ўзида тақсимлаб берилди. Умуман, мавсум давомида қўл теримида қатнашганларга 200 миллион сўмга яқин ҳақ тўланди.

— Биз, — деб айтишди Мирзабобоев номли жамоа хўжалиги раҳбарлари, — қизиқтиришнинг янги усулларини ишга солишга ҳаракат қилдик. Йиғим-терим қизғин кунларда, кундалик терилган пахтага ўша куннинг ўзида ҳисоб-китоб қилиб борилди.

Тумандаги Назарали Ниёзов номли, «Ниёзбоши» жамоа хўжаликлари ҳам манфаатдорлик, қизиқтириш омилига қатъий амал қилганликлари учун уларда қўл терими ҳисобига сурункасига 5-6 кун мобайнида 6 фоиздан пахта топширилди. Натижада бу ҳар икки хўжалик ҳам туманда биринчилардан бўлиб, режасини бажарди.

Биз деҳқонлар ва мутахассислар билан суҳбат асносида яна бир оддий ҳақиқатни билиб олдик.

Бу йил пахта ғозли, тош босадиган бўлиб етилди.

Ҳамма гап ишловнинг яхши бўлганлигида. Чунки пахтачиликда ҳам пудрат қўл келяпти. Пахтакор ҳам худди сабзавоткор, ғаллакор сингари мўл ва сифатли ҳосил топширса, мўмай даромад қилишига ишончи комил бўла бошлади. Шунинг учун ҳам агротехника тадбирларини маромида бажарди, сифатга эътибор берди.

Одатда пахтачиликда пудрат шартномаси август ойига келиб бузилиб кетарди. Бу йил йўл қўйилмади. Деҳқоннинг ўзига ҳавола қилинди. «Ер сизники, пахтани ўзингиз етиштирдингиз, ҳосилни ҳам ўзларингиз тўла-тўкис териб бера оласизларим? Хашарчи керакми? Машинада теришга ярокли далалар борми?»

Бу саволларга деҳқоннинг ўзи жавоб берди, ҳал қилди. Шуни мамнуният билан айтиш керакки, аксарият пудратчи пахтакорлар ҳосилни ўз кучлари билан ёрдамчиларсиз териб олдилар.

Машина теримини ташкил этишда ҳам ўзига хос йўл тутилди. «Тинчлик», Абдулла Ортиқов номли, «Дўстлик», «Қовунчи» сингари ерлари текис хўжаликларда айрим майдонлар машина терими учун ажратилди ва бу иш ниҳоятда пухта тайёргарлик ҳамда уюшқоқлик билан ўтказилди.

Азал-азалдан фидойи, уста, миришкор деҳқонлар маскани бўлиб келган Янгийўл тумани пахтакорларининг ютуқлари ҳақидаги ушбу айрим қайдлар, мулоҳазалар, табиийки, бу йилги терим мавсумининг ўзига хослигини, ишни ташкил этишдаги тадбиркорлигу уюшқоқлик ва фидойиликни тўла очиб беролмайди. Лекин шу нарса аёнки, бу ютуқ, бу муваффақиятлар кўлами кенгайиб, мустаҳкамланиб бораверади. Деҳқонларнинг хуш кайфияти, қолаверса, мутасадди раҳбарларнинг замона билан ҳамнафас қадам ташлаётганликлари бунга кафолатдир.

Носир РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

БЕКОБОД ҒОЛИБЛАР САФИДА

***ТУМАНДА** кейинги беш йилдан буён режа бажарилмаётган эди. Бу йил апрелда юз берган офат эса, уларни яна бир бор синовдан ўтказмоқчи бўлди. Аммо бу сафар қолоқлик доғини ювишга астойдил бел боғлаган пахтакорлар табиат синовидан муваффақиятли ўтдилар. Ғўза ниҳолларини совуқ нобуд қилган 6 минг 500 гектар майдонга қайта чигит экилган бўлишига қарамай, уюшқоқлик билан олиб борилган кураш муваффақиятли якунланди.*

БЕКОБОД — вилоятнинг умумий пахта хирмонига энг кўп улуш қўшадиган туманлардан бири. 17160 гектар майдонда пахта етиштирилади. Аммо юклари оғир бўлишига ва қарийб 35 фоиз майдондаги ҳосил кечроқ пишиб етилганлигига қарамай, туман пахтакорлари мавсумни ёруғ юз билан якунлаб, вилоятдаги бешта ғолиб туман сафидан муносиб ўрин олдилар.

Хўш, бекободликлар бундай ютуққа қайси омиллар ҳисобига эришдилар?

Туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Нормурод Эсоновнинг таъкидлашича, бу йил туман бўйича ғўзанинг фақат иккита нави танлаб экилганлиги жуда қўл келди. «С-6524» ва «Ан-Боёвут» навлари туманнинг иқлими ва тупроқ шароитида обдон синаб кўрилиб, пахтакорлар ҳар икки навнинг агротехникасини яхши тушуниб олган эдилар. Шу боис ғўза ниҳолларини яганалаш, ўтдан тозалаш, ўғитга тўйдириш, сувга қондириш ва чеканка қилиш каби барча тадбирлар ўз вақтида сифатли ўтказилди. Айниқса, сув танқислиги яққол сезиладиган туман шароитида насослардан оқилона фойдаланилгани ўз самарасини берди. Бу йил ёнилғи билан ишлайдиган элликка яқин насос электр қуввати билан ишлашга ўтказилди. Натижада, бутун мавсум давомида сув танқислиги сезилмай, ғўза айни талаб қилган пайтда қондириб борилди.

Ғўза касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашда ишлатиладиган дориларнинг қимматлиги ва танқислиги сабабли ҳосилнинг бир қисми хашаротларга олдириб қўйиларди. Бунга барҳам бериш учун бу йил тумандаги мавжуд барча биолабораториялар тубдан таъмирланиб, трихограмма, габробракон каби фойдали хашаротларни керагича етказиб беришга мослаштирилди. Натижада, ёз бўйи касаллик ва ҳосил кушандаларига қарши бир грамм ҳам заҳарли дори ишлатилмай, фақат биолабораторияларнинг қувватидан фойдаланилди. Мутахассисларнинг таъкидлашларига қараганда, ушбу тадбирнинг ўзиёқ 15 фоиз ҳосилни сақлаб қолиш имконини берди.

Ғалабани таъминлаган яна бир омил пахтачиликда оила пудрати усулининг тўла жорий этилгани бўлди. Алоҳида ер участкасига эга бўлган ҳар бир оила ўзи етиштирган ҳосилига яраша даромад олишини тушуниб етгани учун астойдил меҳнат қилди. 20 сентябрдан бошлаб ҳар куни туман пахтазорларида 20000дан зиёд бекободлик теримда фаол иштирок этди.

Бундан ташқари Бекобод шаҳри, Бўстонлиқ ва Зангиота туманларидан келган хашарчилар ҳам баракали ёрдам бердилар. Жумладан, Бекобод шаҳридан ташриф буюрган хашарчилар мавсумда 5600 тонна ҳосилни саранжомлаб бердилар. Бу туманда тайёрланган жами пахтанинг 14 фоизини ташкил этади.

Шу кунгача Улуғбек номли жамоа хўжалиги 4950 тонна, «Далварзин» жамоа хўжалиги 3380 тонна, Навоий номли жамоа хўжалиги 3310 тонна, «Ғалаба» жамоа хўжалиги 2660 тонна, «Бекобод» жамоа хўжалиги 2610 тонна пахта тайёрлаб, туманда режанинг муддатидан илгари бажарилишига катта ҳисса қўшдилар. Ҳатто, санацияга тушган «Авангард» ташқи бошқарув хўжалиги ҳам ўтган йилги ютуғини такрорлаб, ҳозиргача 2000 тоннадан зиёд сифатли хомашё топширди ва иқтисодий аҳволини анча мустахкамлаб олди.

Шундай қилиб, катта карвон Бекобод тумани пахтакорлари узоқ танаффусдан сўнг, ниҳоят зафар қучдилар. Бироқ, улар вилоятда ҳам йиллик режа бажарилмагунча суръатни бўшаштирмасликка харакат қилмоқдалар.

Абдусамад ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати» махсус мухбири.

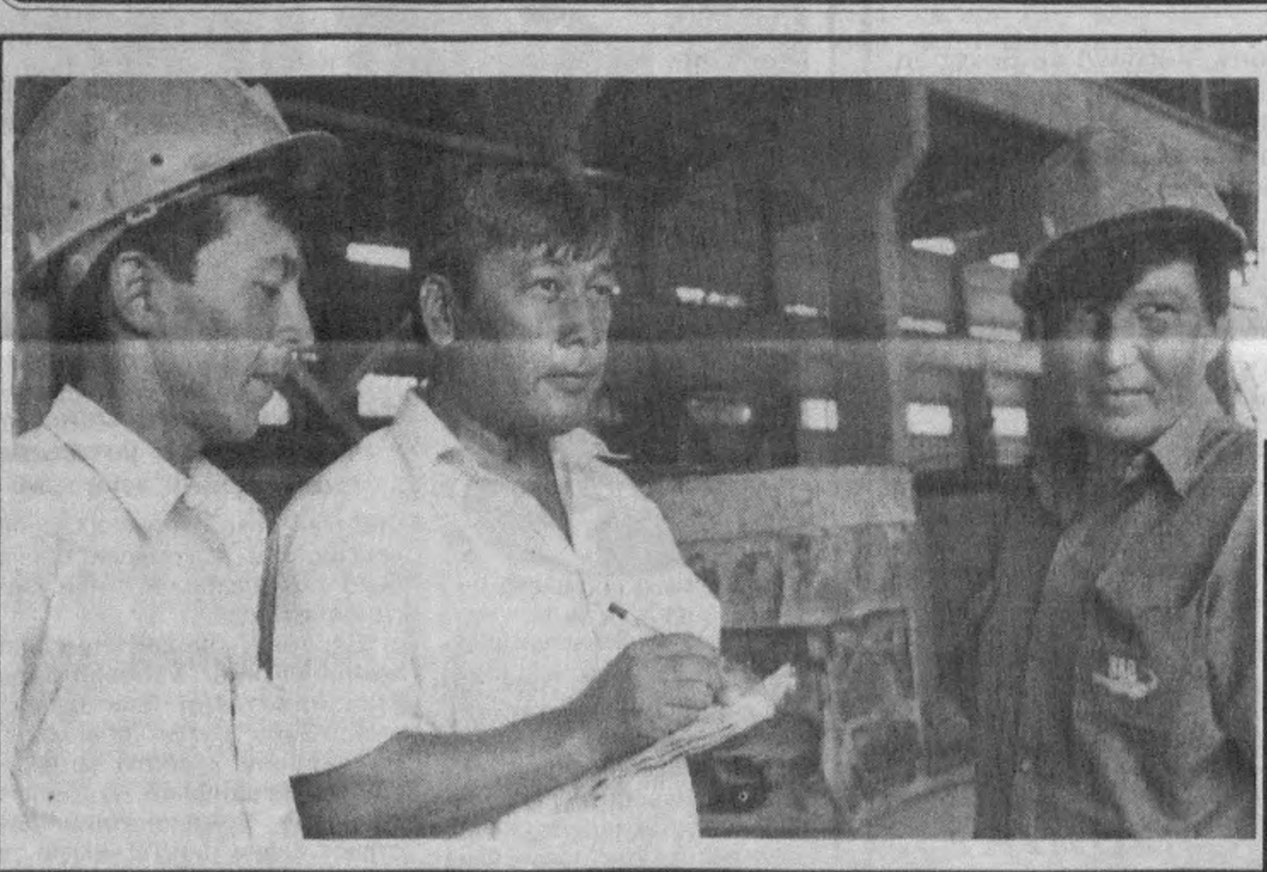

***«З-ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШ КОРХОНАСИ»** очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти жамоаси Қуйичирчиқ тумани қишлоқларини ободонлаштириш ишига салмоқли улуш қўшиб келмоқда. Қўли гул бинокорлар уй-жойлар, хўжалик бинолари ва бошқа иншоотларни барпо этишяпти. Ўзларининг яратувчилик меҳнатлари билан кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлишмоқда.*

***СУРАТДА:** корхона бош муҳандиси Ж. Мамутхонов (ўртада) бинокорлардан С. Хожимуродов ва И. Ўскановлар билан навбатдаги қилинадиган ишлар ҳақида суҳбатлашмоқда.*

Даврон АҲМАД олган сурат.

Қишлоқ ва ислоҳот

ИЗЛАНИШДАН ЭРИНМАГАН ЮТАДИ

Агар сабзавоткор деҳқон ўзини ернинг ҳақиқий, тўла ҳуқуқли эгаси эканлигига ишончи комил бўлса, экин экиш, агротехника тадбирларини амалга оширишда, албатта, бозор талабларини, қонунларини пухта ўрганиб, ҳисоб-китоб билан иш юритади.

— Бу ҳол ширкат усулига ўтганимиздан сўнг, айниқса, яққол сезилиб қолди, — дейди бош ҳосилот Холдор Султонов...

Бир вақтлар Тошкент туманидаги мазкур Навоий номли жамоа хўжалиги помидор экиш ва ундан юқори ҳосил етиштиришнинг ҳаддини олган эди. Ҳатто, октябрь ойининг охирларида ҳам хўжалик даласига борсангиз, палаклари кўмкўк, ҳосили ҳақиқдек қизил помидор ҳосилини кўриб, деҳқон маҳоратига қойил қолардингиз. Уч-тўрт йилдан буён эса...

— Тўғри фаҳмлабсиз, — деди Холдор ака. — Биринчидан, помидор уруғи айниб кетди, иккинчидан айни ғарқ пишиқчилик пайтида узоқроқдан келадиган помидор ҳисобига нархи арзонлашиб, ҳатто сарф қилинган харажатни қопламайдиган ҳам бўлиб қолди. Шундай бўлгач, деҳқон, албатта, кўпроқ даромад келтирадиган экин экадида. Картошка етиштиришга ихтисослашиб бораётганлигимиз бежиз эмаслигини тушунгандирсиз. Режа бўйича 2300 тонна ҳосил етиштиришимиз керак эди. Ошириб бажардик. Агар бозорда бир килограмм картошканинг нархи 60-70 сўмга чиқиб кетганлигини назарда тутсак, астойдил меҳнат қилиб, мўлжалдагидан ортиқ хирмон кўтарган картошкакорларимиз мўмай даромад қилдилар. Шартнома бўйича ҳар гектаридан 14 тоннадан ҳосил топширишга келишилган эди. Айрим оилавий пудратчи деҳқонларимиз 20-25, ҳатто 30 тоннадан ҳам ҳосил оладилар. Қурбон Жумаев, Дилшод Абдуллаев, Аҳмаджон Ғофуров каби пудратчиларимиз бу экиндан 200-250 минг сўмдан ошиқ манфаат кўрдилар.

Ширкат усули деҳқонларнинг сабзавотчиликка бўлган муносабатини ҳам тубдан ўзгартирди. Хўжалик ўз зиммасидаги мажбуриятни бажариб, техника, минерал ўғит, кимёвий воситаларни вақтида етказиб, ижтимоий ҳимоя қилиб турилганлиги учун пудратчилар астойдил ишламоқдалар. Оқибатда сабзавот етиштириш режаси ҳам туманда биринчилардан бўлиб бажарилди. 2030 тоннадан ортиқ маҳсулот топширилди.

Ширкатчи деҳқонлар ғаллачиликдаги ютуқларни мустаҳкамлаш учун ҳам замин яратиб қўйдилар. Режадаги 320 гектар ҳисобидан 260 гектардан ортиқ майдонга ғалла уруғи сепиб қўйилди. Асосан синашта, маҳаллий шароитимизга мос келадиган навни экдик. Ҳар гектарига 200 килограммдан аммофос, 50 килограммдан калий ўғити берилди. Эрта баҳорда эса, албатта, 500 килограммдан селитра солинади. Бу йил совуқнинг таъсири билинди, ҳосилдорликдан ўзимизнинг ҳам кўнглимиз тўлмади. Келгуси йили камида 45 центнерлик маррани эгаллашни ният қилиб қўйдик. Ҳамма тадбирлар, бор имконият, илғор тажрибалар шу мақсадга қаратилади. Изланишларимиз ҳам давом этяпти. Вилоят ҳокимлиги тавсияси билан озроқ майдонга Краснодар ўлкасидан келтирилган «Крошка» навли ғаллани экиб, синаб кўрмоқчимиз. Бу навнинг тарифномасида айтилишига қараганда, агротехникаси унчалик мураккаб эмас, ҳосилдорлиги юқори экан.

Изланиш, янгиликка интилиш бор жойда, табиийки, янгиланиш, озми-кўпми қийинчиликларга муаммоларга дуч келиш ҳам мумкин. Лекин, ўзининг мустақил фикрига, сўзига эга бўлган одамлар бундан чўчимайдилар. Дил тубидаги эзгу ниятлари, мақсадларини рўёбга чиқариш учун сидқидилдан меҳнат қилишдан чарчамайдилар. Мен Навоий номли ширкат уюшмасида бўлиб, далаларни айланиб, кузги экинларнинг ривожини кўриб, деҳқонларнинг аксарияти ана шундай фидойи, жонкуяр, эл-юрт ташвишида келажакни ўйлаб иш юритаётган инсонлар эканлигига қатъий ишондим.

Носир ИСАЕВ.

МЕРОС ВА ҲУҚУҚИЙ МЕЪЁР

***КЕЙИНГИ** йиллар ичида республика миқёсида ҳуқуқий билимлар тарғиботи кучайди. Илмий муассасалар, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ўтаётган турли тадбирларда бу соҳани аждодлар мероси билан боғлаб ўрганишга ҳам жиддий аҳамият берилмоқда.*

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Тошкент Давлат Юридик институти, Ҳуқуқий маърифат тарғиботи Маркази, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Шарқшунослик институти, Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси Ўқув Маркази, Инсон ҳуқуқлари ва гуманитар ҳуқуқни ўрганиш Маркази билан ўзаро ҳамкорликда Тошкент Давлат Юридик институти биносида «Шарқ мутафаккирлари ва инсон ҳуқуқлари ғояси» мавзуида уюштирилган илмий-амалий конференция бунга яққол мисол бўла олади.

Уни Тошкент Давлат Юридик институти ректори Ҳалимбой Бобоев бошқарди.

Анжуманда Тошкент Давлат Юридик институти доценти, юридик фанлари номзоди А. Жузжоний «Шарқ мутафаккирлари таълимотларида инсон ҳуқуқлари муаммоси», шу олийгоҳ доценти С. Ҳасанов «Берунийнинг ижтимоий-сиёсий қарашларида инсон ҳуқуқлари», юридик фанлари номзоди Д. Каримов «Бурхониддин Марғилонийнинг инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги қарашлари», Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг А. Беруний номидаги Шарқшунослик институти илмий ходими М. Комилов «Мусулмон шарқи фақихларининг ислом ҳуқуқшунослиги шаклланишидаги ўрни», илмий ходим Г. Раҳимова «Жадидлар таълимотида аёл ҳуқуқи», Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси Ўқув Маркази директори ўринбосари, юридик фанлар номзоди М. Ражабова «Ал-Ҳидоя» асарида Қозилик ҳокимияти тўғрисидаги ғоялар» мавзуларида маърузалар қилдилар.

Айни пайтда улар иштирокчиларнинг қатор саволларига жавоб қайтардилар.

Бундай тадбирлар жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, аҳолининг ҳуқуқий саводхонлик даражасини оширишга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Дилшод ТОЖИБОЕВ,
Вилоят адлия бошқармаси «Ҳуқуқий маърифат тарғиботи» бўлими бошлиғи.

ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШУВИ КЕРАК

***МУСТАҚИЛЛИК** йиллари ичида қабул қилинган 200 дан ортиқ қонунлар, кодекслар ҳаётимизнинг турли жабҳалари учун ҳуқуқий пойдевор бўлди. Одатда қонун лойиҳаси тайёрланаётган пайтдаёқ унинг бажарилиши билан боғлиқ масалалар таҳлил қилинади, кутилаётган самарадорлик даражаси белгиланади, ижро усуллари ва воситалари аниқлаб олинади. Барча давлат органлари, шу жумладан, судлар қарорларига ҳам уларнинг амалий натижасига қараб баҳо берилади.*

«Суд ҳокимияти чиқарган ҳужжатлар, — дейилади Конституциямизнинг 114-моддасида, — барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийдир». Афсуски, амалиётда давлат органларининг, судларнинг бир қатор қарорлари ўз вақтида ва тугал ижро этилмайди. Пировардида кимларнингдир манфаатларига путур етади. Ҳуқуқ ва эркинликлари поймол бўлади. Табиийки, ҳуқуқий давлатда, одил жамиятда бунга йўл қўйиб бўлмайди.

Кейинги йилларда мамлакатимиз бошқарувида қонун ва меъёрий ҳужжатларнинг амалиётига, шу жумладан, суд қарорлари ижросини таъминлашга ҳам эътибор ортди. Ҳануз учраб турган нуқсонларга барҳам бериш мақсадида «Суд ижрочилари тўғрисида» ва «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари тайёрланди. Улар Олий Мажлис томонидан биринчи ўқишда маъқулланди ва умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинди.

Шуни айтиш керакки, ҳозиргача бундай қонунлар йўқ эди. Суд ижрочилари ўз фаолиятларида Адлия вазирлигининг 1993 йилдаги қўлланмасига, хўжалик судларининг ижрочилари эса қўлланма ва Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 1997 йилдаги қарорига биноан иш юритар эдилар. Қабул қилиниши кутилаётган қонунлар суд ижрочиларининг мақомини ва уларнинг фаолиятини юридик жиҳатдан мустаҳкамлайди. Уларда бир қанча ҳаётий муаммолар ўз ечимини топган.

Қонун лойиҳаси муҳокамада

Даставвал шуни қайд қилиш жоизки, лойиҳалар Адлия вазирлигида мустақил суд ижрочилари департаменти, жойларда эса суд ижрочилари бўлими ва бўлинмалари тузишни кўзда тутади. Суд ижрочилари тизимининг батамом ижроия ҳокимиятига бўйсундирилиши, судларни уларга хос бўлмаган бу ишлардан халос қилади. Бу, бинобарин, Конституциямизнинг 11-моддасида белгиланган ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятига бўлиниши принципига амал қилиш борасида сезиларли қадам деб ҳисобласак бўлади. Ижрочиларнинг ягона тизими фақат суд ҳужжатларини эмас, давлатнинг бошқа органлари чиқарган мулкий ва номулкий ундиришларига оид ҳужжатларини мажбурий тартибда ижро қилиш вазифасини ҳам адо этади.

Биринчи лойиҳада суд ижрочиларининг ҳуқуқ ва бурчлари, уларнинг талаблари барча учун мажбурий ва айни вақтда суд ижрочилари ўз ҳаракатларининг қонуний ва асосий бўлиши учун масъуллиги алоҳида урғу бериб таъкидланган. Лойиҳа қоидалари жуда аниқ ва равон ифодаланган. Уни янада такомил бўлиши нуқтаи назаридан баъзи мулоҳазаларни билдирмоқчимиз.

Жумладан, лойиҳанинг 1-моддасида суд ижрочилари бўлиб хизмат қилишга кимлар муносиб эканлиги ҳақида гап боради. Лекин уларни ким ва қайси тартибда лавозимига тайинлайди, ёки бўшатади, бу ходимларни тайёрлаш, малакасини ошириш, вақти-вақти билан кўрикдан ўтказиш, рағбатлантириш, интизомий жазолаш кимларнинг зиммасига юкланади. Ана шулар номаълум.

Қонун ижодкорлиги қоидаларига кўра ҳар бир қонун фақат ўзига тааллуқли масалаларни қамраб олиши, бошқа қонунларга оид ва уларда ифодаланган масалаларни қайтармаслиги шарт. Шунга кўра ушбу лойиҳа 5-моддасининг еттинчи хатбошисида суд ижрочиси ижро ҳужжатларида ноаниқлик бўлса, уларни берган суд ёки бошқа органга мурожаат этиши мумкинлиги кўрсатилган. Бу қоида бевосита ижро этиш тартибларига бағишланган иккинчи лойиҳанинг 16-моддаси биринчи қисмида ўз аксини топган ва шу сабабли биринчи лойиҳадан чиқарилиб ташланиши лозим, деб ҳисоблаймиз.

Лойиҳа 6-моддасининг тўртинчи хатбошисида суд ижрочилари ижросида иштирок этувчи қарздор ва талабгор тарафларнинг аризаларини ва илтимосномаларини кўриб чиқиши ҳақида сўз юритилган. Ваҳоланки, ижро ишини юритишдан манфаатдор бўлган бошқа шахслар ҳам ариза ва шикоят билан мурожаат этишлари мумкин. Уларнинг талабларига жавоб бериш ҳам суд ижрочиларининг зиммасига қўйилиши лозим.

Иккинчи лойиҳа ҳам бизнингча, баъзи тузатишларга муҳтож. Чунончи, унинг 12-моддасига мувофиқ ижро ҳужжати икки ой давомида ижро этилиши керак. Бу қадар узоқ муддат фақат ижро ишлари кўп ҳаракатлар билан боғлиқ бўлган анчагина катта ҳамда мураккаб, масалан, қарздорларнинг мулкини қидириб топиш, уни рўйхатга олиш, сотиш кабиларсиз бажариб бўлмаган ҳолларда белгиланиши ўринлидир.

Лойиҳада бир масала икки марта, икки кўринишда ифодаланган. Жумладан, 19-модданинг 4-бандида ва 20-модданинг 2-бандида қарздор муддатли ҳарбий хизматни ўтаётгани муносабати билан ижро иши юритишни тўхтатиб туриш тўғрисидаги қоида баён қилинган. Лекин 19-моддада юритиш тўхтатилиши шарт дейилса, 20-моддада иш ёритишни тўхтатиш мумкин, дейилади. Бундай зиддият қонунни амалга оширишда қийинчиликлар туғдириши турган гап.

Яна бир мулоҳаза. Лойиҳанинг 81-моддасидаги суд ижрочисига ҳақ тўлаш ҳақида. Суд ижрочиси ўз хизмати учун маош олади. У фақат ижро ишини бажаришда алоҳида ташаббус кўрсатгани, ғайрат қилгани ва қарздорнинг яширган пул ёки қимматли буюмларини топгани учун рағбатлантиришга лойиқ. Бу масалага ойдинлик киритиш зарур бўлади.

Қонун лойиҳалари ана шуларни ҳисобга олиб тўлдирилса, улар яна ҳам такомиллашган бўларди.

Ғофур АБДУМАЖИДОВ,
Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди аъзоси, юридик фанлар доктори, профессор.

Маънавият сарчашмалари

МУТАФАККИРЛАР инсон фазилатлари ҳақида сўз юритганда, уларнинг асосий манбаи китоб эканлигини таъкидлайдилар. Аслида ҳам шундай. Китоб — билимлар хазинаси. У қалбимизга нур бахш этиб, умримизни мазмунларга тўлдиради, маънавиятимизни бойитади.

Кейинги йиллар ичида Бўка туманининг марказий кутубхоналар тармоғи ёшлар орасида бадиий адабиётлар тарғиботини кенг йўлга қўйиш борасида анчагина тадбирларни амалга оширди. Хусусан, таниқли адибларимиз Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Ҳалима Худойбердиева, Ойдин Хожиева, Усмон Азим, Шавкат Раҳмон (марҳум), Азим Суюн ва бошқаларнинг асарлари асосида кейинги йиллар мобайнида бир неча бор адабий кечалар, баҳс давралари ўтказилди.

Тумандаги мавжуд 36 та қишлоқ кутубхонасининг деярли барчаси мустақил мамлакатимиз мафкурасига мос китоблар билан бойиди. Қатор бинолар таъмирланди. Бунда марказий кутубхона тармоғи директори М. Самиев, бош услубиёт мудираси Гулнора Бобожоноваларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Китоблар сони ҳам йилдан йилга ортиб боряпти. Ҳозир туман зиёхонлари 254 минг нусхадан иборат 22 минг китобга эга.

Арофат РАЗЗОҚОВА.

Суратда: Гулнора Бобожонова (чапдан иккинчи) қишлоқ кутубхоначилари билан суҳбатда.

Даврон АҲМАД олган сурат.

ҚУЁШНИ ИЗЛАЙМАН...

Кўнгилнинг кўзи йўқ, кўраман дейди,
Лекин, йўл бошловчи ақл кишига.
Кўнгилнинг йўлига юрувчи нодон,
Бу йўлда вафо йўқ, оқил кишига.

•

Очлигу тўқлигинг ўзингга боғлиқ,
Ўзинг терговчисан ризқу-рўзингни.
Осмондан ташлар, деб қараб ўтирсанг,
Қарғалар ўйишиб кетар кўзингни.

•

Беш кунлик дунёда ишинг беш бўлсин,
Яхши еб, яхши ич, ҳа-да, шу қолар.
Бир умр армони ичида кетсин,
Пайингда соядек юрган шубҳалар!

•

Намунча нафсга бўлмасанг қул сен,
Ёрилиб кетишинг ўйламай, ейсан.
Кишилар ризқини оғзидан юлиб,
Ҳа, яна туя кўрдингми, йўқ дейсан.

•

Сафар жабдуқлари елкамдан тушмас,
Ортмоқлаб олганман, керакли тош-да.
Бандаи ғофилмиз, ўйламаймиз, йўқ,
Ҳали нималар бор бу ғаним бошда.

•

Тонгим ёришмайди, кечам ўтса-да,
Қуёшни излайман осмон-фалакдан.
Бирор рози кетган бормикан, дейман.
Мурод ҳосил қилиб, бу чархпалакдан.

•

Баъзан қувончингдан кўз ёш тўкасан,
Баъзан азобдан ҳам куласан киши.
Шундай олиб қўяр ихтиёрингни,
Ўзинг билмайсанки, бу кимнинг иши.

•

Қошинг қаламидан қаддим дол бўлди,
Кўзинг жодусидан тилим лол бўлди.
Юзинг қуёшидан баҳраманд кўнглим,
Маошсиз қолдирдинг, не малол бўлди?!

Толиб ЙЎЛДОШ

ЯССАВИЙНИНГ УСТОЗИ

Яссавийшуносларга яхши маълумки, Хожа Аҳмад Яссавийнинг Сарём (Исфижоб)даги болалик устози Шаҳобуддин Исфижобийдан ташқари умри бўйи улғайиб, Шайҳуш-шуйух бўлиб камолга етишувида унга илмий-тасаввуфий ва маънавий-руҳий таълим берган уч нафар бузургвор устози бўлган. Улар Арслон боб ал-Шоший, Шайх Юсуф Ҳамадоний, Хизр Алайҳиссаломлардир.

Арслон боб аслида бир афсонавий шахс бўлиб, уни кўпинча хато равишда «Арслон бобо» шаклида айтадилар. Ҳазрати Алишер Навоий ёзиб қолдирган маълумотларга қараганда, «Фарғона аҳолиси энг йирик бузургвор азиз авлиёни «боб» дейдилар». Демак, Арслон боб ҳам Яссавийдек буюк машойихнинг илк устози бўлганлиги учун «Туркистон халқларининг энг йирик ва муаззам машойихи ва боблар боби» ҳисобланади. Ривоятларга кўра, Арслон боб аслан Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафонинг энг ғайратли, шижоатли, содиқ саҳобаларидан бири Ҳазрати Форсийнинг Туркистон (Мовароуннаҳр)даги тимсолидир.

Сайид Ҳасан Бухорий (Нисорий) томонидан 1566 йилда битилган «Музаккирул-аҳбоб» («Дўстлар зикри») асарида Арслон боб «ал-Шоший» («Тошкандий») номи билан берилади. Гап шундаки, Арслон боб, Хожа Аҳмад Яссавий, Ҳаким ота, Занги ота Ҳимматий каби йирик авлиёлар яшаган XI—XIII асрларда Ўтрор воҳаси, Туркистон, Ясси, Сайрам, Чимкент, Тошкент (Шош) каби қадимий тарихий масканлар «Шош вилояти» номи билан аталган. Юқорида эслатилган «Музаккирул-аҳбоб»нинг муаллифи Нисорий ўзининг ҳам Арслон Бобга бориб пайваст бўлувчи (боғланувчи) насаб силсиласини шундай кўрсатади.

Туркистон халқларининг ривоятларига кўра, Арслон боб Пайғамбаримиз томонидан берилган, бўлажак авлиё Яссавийга ўзининг маврусий омонатини (хурмосини) ёш бола пайтида топшириш ҳақидаги кўрсатмасини бажармоқ учун Пайғамбардан сўнг (VII асрдан кейин) яна беш юз йил яшайди, XII асрда Сайрамда ёш бола Аҳмадни (Пайғамбаримиз айтган белгиларига кўра) излаб топади, об-даҳан қилиб каромат кўрсатади, ёш Аҳмаднинг қалбини илоҳий нур билан тўлдиради ва унга Пайғамбаримизнинг омонатини (маврусий хурмони) топширади. Ота-онасидан ўша пайтда етим қолган ёш Аҳмадни тарбиялаб вояга етказади ҳамда ҳаётининг сўнгида уни Бухорои Шарифга, тасаввуфий билимларини такомиллаштириш учун ҳазрати Юсуф Ҳамадоний ҳузурига юборади.

Хожа Аҳмад Яссавий ўзининг «Ҳикмат» асарининг бир қанча жойларида илк устози Арслон боб ал-Шошийни чуқур эҳтиром ила тилга олади ва беҳад эъзозлайди:

«Етти ёшда Арслон боба бердим салом,
Ҳақ Мустафо омонатин қилди инъом,
Ўшал вақтда минг бир зикрин қилдим тамом.
Нафсим ўлиб, ломаконга ошдим мано.

Хурмо бериб, бошим силаб, назар қилди,
Бир фурсатда уқба сари сафар қилди,
Алвидо, деб бу оламдан гузар қилди,
Мактаб бориб, қайнаб-тўлиб, тошдим мано».

Бир гуруҳ тошкентлик ҳамсафарлар билан Арслон боб ва Яссавий ҳазратларининг муборак хоки-поклари сақланаётган юртга сафар қилиб, табаррук пири муршидларнинг мақбараларини зиёрат қилиш шарафига муяссар бўлганимизда, узоқдан кўзга ташланиб турувчи қадимий, кўҳна ва тарихий Ўтрор қалъаси жойлашган баланд тепаликка чиқиб, бутун улкан, текис ва тарихий Ўтрор воҳасини зўр ҳаяжон ила томошо қилдик. Буюк азиз-авлиё, туркий халқларимизнинг энг бузург машойиҳи, Ҳазрати Арслон бобнинг муборак қабрини зиёрат қилдик.

Ўзбек, қозоқ халқлари достонларида мана бундай ажойиб, пурҳикмат байтлар бежиз айтилмаган:

«Туркистонда туман боб,
Сизлардан мадад тилайман.
Сайрамдаги сонсиз боб,
Ўтрордаги ўттиз боб,
Энг улкани Арслонбоб,
Сизлардан мадад тилайман!».

Арслонбоб Хожа Аҳмад Яссавийнинг илк устози, пири-муршили сифатида маънавият ва маданиятимиз тарихида алоҳида ўрин эгаллайди. Арслонбоб мақбараси мана шу мавзеда узоқдан салобат тўкиб, кўзга ташланади. Мақбара олдидаги лавҳада ёзилганидек, мақбаранинг ёш мутасаддисининг ҳам ҳикоя қилишича, Арслонбоб мақбарасининг биноси биринчи бор XII асрда қурилган. Соҳибқирон Амир Темур Ўтрорни эгаллаган 1376 йилда мазкур мақбарани қайтадан тиклаган. 1907 йилда эса маҳаллий боҳиммат ва бадавлат шахс Шеримбет Азлар маблағи билан усто Холмирза Мусофир Туркистоний томонидан яна таъмир қилинди. Ҳозир ҳам ўша қадимги шаклида сақланмоқда.

Салобатли мақбаранинг дарвозаси ва иккала чеккасидаги азон айтиш учун мўлжалланган миноралар ҳам яққол кўзга ташланади. Чап томондаги хонақода Арслонбоб ва Лочин боб ҳамда Қарға боб қабрлари бор. Ҳар учала табаррук боб Туркистонда диний-тасаввуфий таълимотларни ривожлантиришда муҳим хизматлар қилганлар. Сафаримиз аъзолари чуқур эътиқод, ҳурмат-эҳтиром бажо келтириб, Қуръони Мажид оятларидан учала азиз авлиёлар ҳаққига тиловатлар қилдик.

Туркий халқларимиз томонидан чуқур эътиқод, бир олам эзгу-умидлар билан тўқилган «Арслонбобда туна, Хожа Аҳмаддан тила» деган чуқур маъноли, ҳикматли мақолни шу ерда бир олам ғурур ва ифтихор ила эсладик. Арслон боб мақбараси ҳовлисидаги тош қудуқдан таомилга кўра сув ҳўплаб, эзгу тилаклар ва самимий истаклар билан Ҳазрати Хожа Аҳмад Яссавий мақбарасини зиёрат этмоқ учун тарихий муқаддас Туркистон шаҳри томон йўл олдик...

Шундай қилиб, Арслон боб ал-Шоший ота-онасидан болалик пайтидаёқ етим қолган Хожа Аҳмад Яссавийни тарбиялаб вояга етказган, вафоти яқинлашгач Яссавийни Бухорои Шарифга Шайх Юсуф Ҳамадоний ҳузурига таълим олмоқ учун юборган илк устози ва ҳомийсидир.

Ориф УСМОН,
Ўзбекистон РФА Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг етакчи илмий ходими, филология фанлари доктори.

«ТУРОННИНГ ШЕРЮРАК БАҲОДИРИ»

«Ўқитувчи» нашриёти тарихчи олим Жумабой Раҳимовнинг «Туроннинг шерюрак баҳодири» китобини чоп этди. Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг академиги Бўривой Аҳмедов масъул муҳаррир бўлган ушбу рисолада Жалолиддин Мангубердининг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади.

«ШАРҚНИНГ ЕТТИ ЁҒДУСИ»

«Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти аёллар йилига бағишлаб «Шарқнинг етти ёғдуси» китобини чоп этди. Ўқувчилар мазкур тазкирада XVI асрдан XIX асрнинг иккинчи ярмигача яшаб ижод этган ўзбек шоиралари — Зебунисо, Увайсий, Нодирабегим, Маҳзуна, Муаззамхон, Нозима, Самарбону ҳаёти ва ижоди тўғрисида маълумот олади. Уларнинг эл-юрт мадҳи, инсоний қадриятлар, севги-муҳаббат туйғулари ифодаланган ғазалларидан баҳраманд бўлади.

М. ОДИЛОВА
ЎзА.

КИЧКИНТОЙЛАР ҚУВОНЧИ

Тошкент Давлат иқтисодиёт университети гимназиясида ўзбек тилига бағишланган байрам бўлиб ўтди. Байрамда қатнашган 400 га яқин ўқувчилар ўрганган билимларини намойиш этдилар. Айниқса, 6-8 синф ўғил болалари хори ижро этган Ватанимиз Мадҳияси барчани шодлантирди. Тил байрамида иштирок этган «Тонг юлдузи» газетаси бош муҳаррири, шоира Умида Абдуазимова ўзбек тилига давлат мақоми берилганидан кейин амалга оширилган ишлар ҳақида ҳикоя қилди, ҳамда ўзининг янги шеърларини ўқиб берди. «Тошкент ҳақиқати» газетаси бўлим мудири, шоир Темур Убайдулло, «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент вилояти бўлими раиси Мурод Мирзаев Амир Темур замонидан то шу кунчага ўзбек тилида яратилган асарлар, вилоятимизда сўнгги ўн йилда ҳаётта тадбиқ этилган юмушлар хусусида тўхталишди. Катта мушоира йиғилган болаларни бефарқ қолдирмади. Қизғин ўтган савол-жавоблар мобайнида меҳмонлар гимназия ўқувчиларининг астойдил билим олаётганликлари, Ватанимизнинг келажаги учун ҳар томонлама етук авлод ўсаётганлигига ишонч ҳосил қилдилар.

Тил байрами ҳаваскор болаларнинг катта концерти билан якунланди.

Темир ТИЛЛАЕВ.

Мутоала

ВАТАН ТУЙҒУСИ

Маълумки, эл ардоқлаган адиб Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек ҳам назмда, ҳам насрда сермаҳсул ижод қилди. Агар унинг ёзган асарларини ҳисобласангиз, бир йилга камида 3-4тадан тўғри келади. У роман яратишда ягоналардан бири эди. Адибнинг «Навоий» асари романчиликнинг энг ажойиб намуналаридандир. Умуман, ҳазрати Навоий Ойбек ижодининг асосини ташкил этади, десак муболаға бўлмас. Умр йўлдоши Зарифа опа Саидносирова заҳматкаш адиб-олимни «тирик Навоий» деб атаганда тўла ҳақли эди.

Қизиғи шундаки, унинг ижоди кўп қирралидир: олим, шоир ва адибнинг ҳар учала жабҳада ҳам сермаҳсуллиги яққол кўзга ташланиб туради. Айниқса, Ватанга муҳаббат, Ватанга садоқат, Ватан туйғуси Ойбек домлада ғоят кучли эди. Бу хусусият буюк сиймонинг барча катта-кичик асарларида аниқ сезилиб туради. Шу сабабли ўзининг амалий фаолиятида у ҳар бир воқеа-ҳодисага тўғри ёндошиб, иш кўрди. Ҳақиқат йўлидан борди, тўғри сўзни айтди, уни ҳимоя қилди. Она-Ватани Ўзбекистонга бағишлаб бир талай шеърий асарлар ёзди. Бу хусусда шоирнинг 1934 йилда ёзилган «Ўзбекистон» асари алоҳида ажралиб туради:

Бир ўлкаки, тупроғида олтин гуллайди,
Бир ўлкаки, қишларида шивирлар баҳор.
Бир ўлкаки, сал кўрмаса, Қуёш соғинар...
Бир ўлкаки, ғайратидан асаби чақнар,
Бахт тошини чақиб бунда куч ғувиллайди.

Ойбекнинг «Ватан ҳақида» (1941) деб номланган асари ўз юртини, ўлкасини куйлашда яна бир юксак намунадир. Унинг Ватанни севиши, эъзозлаши эса шоирнинг ўлкани мадҳ этган шеърининг давоми сифатида кенг тарқалди, халқнинг дилидан жой олди:

Ватанни сев, тупроғини ўп,
Ҳар қаричи муқаддас бизга.
Чўлидаги қаттиқ қуруқ чўп,
Жондан яқин юрагимизга.

Ойбек ҳақиқий миллатпарвар — ижодкор ва баркамол олим сифатида машҳур эди. Унинг ҳар бир асаридан, ҳар бир тадқиқотидан миллий ғурур, миллий туйғу анқиб туради. Бу ҳолни «Навоий» романи мисолида ҳам кўриш мумкин. Жумладан, улуғ Навоий ҳукмдор дўсти Султон Ҳусайнга қараб қуйидаги сўзларини айтади: «Муборак Ватаннинг, эл-улуснинг саломатлиги учун фидокорлик кўрсатмоқ вазифамиздир. Сиздан тилагим шуки, бир-биримизга, давлатга, юртга вафо, садоқат, муҳаббат билан боғланайлик».

Ана шу асарни ёзишда ёзувчи ўзининг ҳақиқий Ватан туйғуси соҳиби эканлигини намоён қилди.

Ойбек ҳар қандай таъқиқлар ва қатағонлар бўлишига қарамасдан, ўзининг миллий ғурури билан яшади, миллийликни қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Бу хусусда виждон амри билан иш кўрди, иймон-эътиқодга қаттиқ ишонди. Бунга 80-йилларнинг бошларида Амир Темур ҳақидаги достон устида астойдил иш бошлаганини далил сифатида эслатиб ўтиш ўринлидир. Чунки у пайтларда Амир Темурнинг табиий хусусиятлари, саркардалик фаолияти хусусида сўз очилганда қаттиқ калтак тушарди. Шундай қаттиқ шароитга қарамасдан Ойбек ушбу мавзуни қаламга олди. Бу ҳақда Ойбекнинг ўзи 1965 йилда шундай ёзган эди: «Ҳозирги кунларда бир достон устида ишляпман. Достон тарихий мавзуда, Амир Темур ҳақида. Асарнинг номи ҳам, ҳозирча, «Темур».

Кўриниб турганидек, Ватан туйғуси — бу азиз ва гўзал Ватанимизда юксак эътиқод билан яшаш, унга ҳамиша садоқатли бўлишда намоён бўлади.

Ватан муқаддас, ҳар биримиз унинг туйғуси билан яшаймиз. Бошқача бўлишни тасаввур этиб ҳам бўлмайди. Чунки бу ҳақиқий инсонга хос хусусиятдир. Президентимиз «Инсоф-иймон-диёнат мезони», деганда, тўла ҳақли эди. Ана шу туйғу барча катта-кичик замондошлар ва келажак авлодлар ҳаётида асосий мазмунни ташкил этиб қолаверади. Мавлоно Ойбек ҳам ўзининг оташин муҳаббати ила бизга ҳамиша ҳамроҳдир.

Назар РАЖАБОВ,
филология фанлари доктори.

• Бу китобни ўқинг

ҲАР ЛИБОСДА БИР МАЪНО

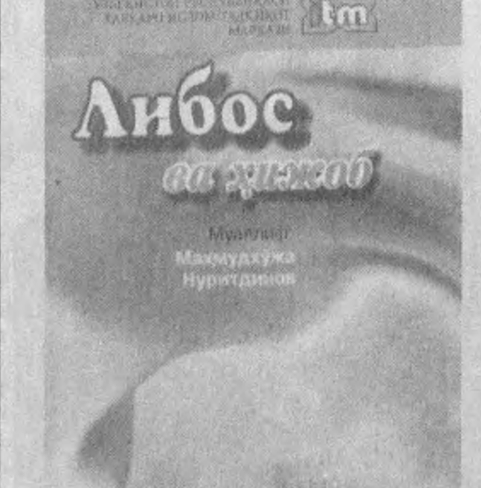

Бугунги кунда жавоб талаб қиладиган масалалардан бири мусулмончилик мезони нима, деган саволдир. Шубҳасиз, бу муаммо кексаю ёшнинг эътиборини тортади. Чунончи, шу масала айни чоғда баҳсли ҳамдир. Бир гуруҳ одамлар, мусулмончиликнинг мезони либос дейишса, иккинчи бир тоифа одамлар эса мусулмончилик дилдадир, деб эътироф этадилар. Учинчи тоифа одамлар эса мусулмончилик тақво билан белгиланади, дейдилар.

Исломшунос олим, фалсафа фанлари доктори Маҳмудхўжа Нуриддинов ўзининг «Либос ва ҳижоб» рисоласида айни шу масалаларга жавоб беришга ҳаракат қилган. Маълумки, ислом дунёсида либос ҳам, тақво ҳам муҳим саналади. Муаллиф, мусулмончиликдаги либос ҳақида тўхталар экан, гап айланиб келиб ислом пайдо бўлган пайтида Арабистон ярим Оролида яшаган кўчманчи ва ўтроқ арабларнинг либосларига тақалишини таъкидлаб, ёзади: «Бугунги кунда биз ислом либоси деб ўйлаган нарсалар аслида ўнлаб асрлар давомида шаклланган маҳаллий халқнинг миллий либосидан ўзга нарса эмасдир». Муаллиф тарихга назар ташлар экан, ислом пайдо бўлгандан кейинги араб миллий кийимлари жуда кўпчиликнинг диққат марказида эканлигини эътироф этади. Жумладан, доктор Солиҳ Аҳмад ал-Алининг «Биринчи ҳижрий асрдаги араб либослари», «Арабий либосларнинг ислом пайдо бўлганидан кейинги биринчи асрлардаги ранги», «Биринчи ва иккинчи ҳижрий асрларда ишлатилган матолар» мақолаларини мисол келтиради. У арабий либослар беш тоифага бўлинишини (бош либоси, юз либоси, тана либоси, қўл либоси, оёқ либоси) санаб ўтар экан, ишончли манбаларга таянган ҳолда уларнинг ҳар бири қандай бўлиши, ўзига хослигини айтиб ўтади. Мисол учун бош либоси «ҳимор» нима, унинг вазифаси, ранги, катта-кичиклиги қандай бўлиши кераклиги ҳақида батафсил тўхталади. Китобни ўқиб биламизки, ҳимор бу аёлларнинг рўмоли бўлиб, унинг асосий вазифаси аёлнинг маълум жойларини беркитиб туришдан иборат. Худди шундай ҳимордан Араб давлатларида эркаклар ҳам фойдаланадилар. Демак, у динийдан кўра кўпроқ миллий либос десак тўғри бўлади.

Шунингдек салла ҳам арабий қабилаларда эркакнинг бош кийими ҳисобланиб, турли вазифаларни ўтаган. Муаллиф таниқли шарқ олимларининг асарларидан мисоллар келтириб, салла ҳам араб давлатларидаги кундалик кийим эканлигини исботлайди.

Маҳмудхўжа Нуриддинов ҳижоб ҳақида ҳам атрофлича маълумот беради. Унинг асли нима учун зарурлигини ҳам илмий, ҳам ҳаётий мисоллар ёрдамида изоҳлайди. Ҳижоб сўзининг асл маъноси тананинг аврат ҳисобланмиш жойларини ташқи дунёдан беркитмоқ, ниқоб тортмоқ эканлигини таъкидлайди. Муаллиф пайғамбаримиз масжитларда, бозорларда аёл кишининг юзи очиқ бўлиши мақсадга мувофиқ деб топганлигини ҳам уқтириб, шу пайтгача ҳеч кимса тарафидан юзлари беркитилсин деб ривоят қилинмаганлигини эслатиб ўтади. Худди шундай, ниқоб қай тарзда кийилади, нима деб аталади — бундай саволларнинг ҳаммасига китобни ўқиганлар жавоб топа оладилар.

Китоб ўз олдига исломий либослар ҳақида тўлиқ маълумот беришни мақсад қилиб қўйган ва бу борада у ушбу вазифани тўла бажара олган. Рисола яна бир талай муаммоларга холис жавоб бера оладиган суҳбатдошдир десак тўғри бўлади.

Ғолиб МИРЗО.

ДУНЁ ЯНГИ АСР БЎСАҒАСИДА

воқеалар • мамлакатлар • одамлар

ҚИСҚА САТРЛАРДА

• АРГЕНТИНАДА ўтган ҳафтада бўлиб ўтган президентлик сайловларига якун чиқарилмоқда. Унда ўз муҳолифларидан анча ўзиб кетган Буэнос Айрес шаҳри ҳокими Фернандо де ла Руанинг ғалаба қилгани аниқ бўлди.

• АҚШ президентининг Кипр бўйича махсус вакили Альфред Мозес ушбу орол — давлатдаги турк ва грек жамоаларини Кипр муаммосини ҳал этиш бўйича тўғридан-тўғри музокаралар ўтказишга кўндира олмади. Бироқ, деди махсус вакил, бу йўналишдаги саъй-ҳаракатлар БМТнинг мазкур масала юзасидан қабул қилган резолюциясига мувофиқ давом эттирилади.

• ҲИНДИСТОН ҳукумати мамлакат ҳудудида Россиянинг «ТВ-6» канали дастурларини олиб кўрсатишни батамом тақиқлаб қўйди. Ахборот вазири Арун Жайтлининг айтишича, ушбу канал дастурлари аҳлоқсизликни тарғиб қилмоқда, деб топилган.

• СОБИҚ бош вазир Навоз Шариф йўлбошчилик қилаётган Покистон мусулмонлари лигаси (ПМЛ) армия билан қарама-қаршиликка бормаслик тўғрисида қарор қабул қилди.

• ЛУБНОНДА олий ўқув юртлари ҳамда ўрта мактаблар ўқитувчилари ялпи иш ташлаш эълон қилдилар. Унда 60 мингга яқин киши иштирок этмоқда.

• ИСРОИЛнинг Ҳеврон шаҳридаги чақмоқтош ишлаб чиқарувчи фабрикада кучли ёнғин рўй берди. Оқибатда 16 киши қурбон бўлди.

МЕГАВАТИ ТАФ БОСДИ БЎЛДИ

ИНДОНЕЗИЯДА бўлиб ўтган президентлик сайловларида Ваҳдатул-уламо партияси раҳбари Абдураҳмон Воҳиднинг ғалаба қилганлиги аниқ бўлганидан кейин ҳам пойтахт Жакартадаги ғалаёнлар барҳам топмади. Мамлакат асосчиси ва унинг биринчи президенти Аҳмад Сукарнонинг қизи Мегавати Сукарнопутри тарафдорлари овоз бериш натижаларидан норози эканликларини изҳор этишдан тийилмадилар. Ниҳоят, келишув йўли топилди. 53 яшар Мегавати хоним мамлакат вице-президенти деб эълон қилинди. Оммавий ахборот воситалари шарҳчиларининг фикрича, бу йўл ўзига хос таф босди вазифасини бажарди.

А. Воҳид — М. Сукарнопутри раҳбарлигида тузиладиган янги ҳукумат, ниҳоят, бевосита давлат ишлари билан шуғуллана бошлайди, деб умид қилинмоқда.

ДАҲШАТНИНГ АЯНЧЛИ ДАҚИҚАЛАРИ

РОССИЯ — ОВРУПО ИТТИФОҚИ анжумани очилиши арафасида ташкилотчилар Финляндияга ташриф буюрганларни жунбушга келтиришни мақсад қилиб қўйганлар чоғи, Хельсинкидаги катта саройлардан бирида «антиқа» фильмнинг тақдимотини уюштирдилар. Намойиш олдидан муз солинган яхна сувлар ҳамда асабни дарҳол босувчи дори-дармонлар тайёр қилиб қўйилди.

Бунинг мазмунини дарҳол тушунмаган кўпчилик ўзларининг янглишганликларини пайқадилар. Чунки, намойиш этилган фильм лавҳаларида кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ваҳшийликлар тасвирланган эди. Болталар билан одам чопиш, бесўнақай ханжарлар билан болаларни бўғизлаш, қария ва аёлларни оёқ ости қилиш ва хўрлаш баъзи томошабинларни ўзидан кетказди. Улар залдан қочиб чиқиб, совуқ сув ёхуд дори-дармонлар истеъмол қилишга мажбур бўлдилар.

РОНАЛЬДОНИНГ ТУҲФАСИ

МАШҲУР тўп устаси Рональдо номини ким эшитмаган дейсиз? 1996 ва 1997 йилларда энг яхши футболчи деб тан олинган ушбу ўйинчи ўтган йили модалар намойишчиси Сюзанна Вернер деган хонимга уйланажаклигини ошкор қилди. Ҳатто, тўй куни ҳам белгилаб қўйилган эди. Бироқ, бироздан сўнг унинг Анна Курникова деган теннисчи билан «айланишиб» юрганини кўришди. Ҳадемай Рональдо бошқа хонимга кўнгил қўйди. Мелена Домингиш унинг умр йўлдоши бўлажаклиги айтилди. 23 ёшга кирган футболчи яқинда қалам аҳлини таажжубга келтирган хабар тарқатди. Нима денг, у яқинда фарзандлик бўлар эмиш. Мабодо ўғил туғилса, биринчи киритган тўпимни унинг шаънига бағишлайман, деди Рональдо.

46 ЙИЛДАН СЎНГ... ОҚЛАНДИ

РОССИЯ Олий Суди Ҳарбий Коллегияси ўзининг яқинда ўтказилган кенгашида Василий Сталиннинг жиноий ишини қайта кўриб чиқди. Натижада, собиқ ХХК Москва ҳарбий округининг қўмондони, генерал-лейтенант В. Сталиндан барча сиёсий айблар олиб ташланди. Лекин, лавозимни суиистеъмол қилиш ва ишга совуққонлик билан муносабатда бўлиш ҳолатлари юзасидан 1955 йил 2 сентябрда белгиланган жазо чораси — саккиз йилдан тўрт йилга камайтирилди ва 1953 йилдаги авфия муносабати билан ҳарбий коллегия уни бу жазодан ҳам озод қилди.

...«Халқлар доҳийси» Иосиф Сталиннинг ўғли 1953 йилнинг 28 апрелида ҳибсга олинган эди. У мамлакат раҳбарияти шаънига номуносиб сўзлар айтаётганини ва қатор ҳарбийларнинг уни қўллаб-қувватлаётганини сезган «юқоридагилар» уни жамиятдан ажратиш йўлини тутдилар. Катта молиявий камомадлар, талон-тарожликлар, қўлга эрк бериш ва ичкиликбозлик каби иллатлар уни қамаш учун айни муддао бўлди.

Иккинчи жаҳон уруши иштирокчиси, қатор-қатор орден ва медаллар соҳиби В. Сталин 1948 йилда 27 ёшида Москва ҳарбий округи қўмондони лавозимини эгаллаган эди. У дастлаб ғайрат-шижоат билан ишга киришди. Улкан қурилишлар қилишда ва спортни ривожлантиришда ҳавас қилгудек саъй-ҳаракатлар кўрсатди. Лекин, кибр-ҳаво, ўзибилармончилик, бошқаларга бўйсунишни истамаслик, давлат ҳисобига «саҳийлик» кўрсатиш каби қусурларидан унинг ғанимлари усталик билан фойдаландилар. Масалан, унинг томонидан 9 миллион 651 минг рубл гумдон қилинганлиги яхшигина далил бўлди.

В. Сталин ўз умрини 1962 йилда Қозон шаҳрида, сургунда ниҳоясига етказди.

ДУНЁНИНГ ТУРЛИ ГЎШАЛАРИДА

• РОССИЯНИНГ Новосибирск шаҳридаги органик кимё институти ходимлари мутлақо янги хоссага эга бўлган асфальтнинг таркибини яратдилар. Бу асфальтларни хўл майдонга ёхуд совуқ кунларда ҳам ёмғир ёки қор остида бемалол ётқизавериш мумкин. Чунки, асфальтнинг ушбу тури совуқ ҳароратдан заррача ҳам «чўчимайди». Яна бир қизиқ томони шундаки, бу қоришмани бир йил олдин ҳам тайёрлаб қўйиш мумкин.

• АЙНИ кунларда АҚШда 50 миллион нафардан зиёд чекувчи бор, деб тахмин қилинмоқда. Уларнинг 20 миллиони ҳар йили чекишни ташлашга аҳд қилади. Лекин уларнинг 10 фоизигина бунинг уддасидан чиқади.

Нима қилиш керак? Америка тиббиётчилари ўйлаб-ўйлаб, елкага ёпиштирадиган пластир яратдилар. Маълум бўлишича, ундан хуморни қолдирадиган никотин қонга ўтар экан. Оқибатда киши 4-12 ҳафтада чекишдан халос бўлади. Бироқ, дастлабки кузатувчилар 42-22 фоиз кашандаларнинг ярим йилдан сўнг яна чекишни бошлаб юборганликларини афсус билан қайд этдилар.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

1999 йил — Аёллар йили

УЧИНЧИ ОСМОН СОЗАНДАСИ

Маълумки, ўрта асрлар мусулмон Шарқи мусиқаси ва шеъриятини бир-биридан айри тасаввур этиш мумкин эмас. IX-XVII асрларда мусиқа шоирлар ижодида нечоғлиқ аҳамият касб этгани аён. Ўша вақтларда шеърлар, зардуштийлик даврларидаёқ шаклланган анъанага биноан, оҳангдор қилиб айтилган. Қолаверса, форс (аниқроғи-дарий) тилида «куйламоқ», «айтмоқ», «ўқимоқ» тушунчаларининг биргина сўз билан ифодаланиши ҳам шеърият ва мусиқанинг эгизаклигини тасдиқловчи муҳим далилдир.

Абулқосим Фирдавсий, Низомий Ганжавий, Ҳусрав Деҳлавий, Саъдий Шерозий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоийдек даҳо санъаткорларнинг назми-ю насри ҳам шаклан, ҳам мазмунан ниҳоятда мусиқавийлиги билан ҳайратга солади. Айнан шу хусусият, назаримизда «Шоҳнома», «Хамса»лар, «Хазойин-ул-маоний», «Мажолис-ун-нафоис» каби дурдоналар қадр-қимматини янада юксалтиради. Мазкур соҳир сўз санъаткорлари ижодиётида бевосита мусиқа санъати ёхуд илми масалалари кўламдорлиги жиҳатидан йирик тадқиқотлар мавзусига муносиб. Бизни мусулмон Шарқи адабиётидаги тарихий-афсонавий мусиқачилар тимсоли қизиқтириб, улар орасида мусиқа маъбудаси ҳисобланган Зуҳра образи алоҳида эътиборимизни тортди. Шарқ адабиётида созанда Зуҳра образи ва унинг Дилором, Озода, Ширин, Фитна, Орзу каби муқоясалари Умар Ҳайём, Фирдавсий, Низомий, Деҳлавий, Жомий, Навоий сингари шоирлар ижодида яққол намоён бўлади. Мазкур образлар «Шоҳнома», «Хамса»лар ва бошқа асарларга турли даврларда ишланган миниатюраларда ҳам ўз аксини топган.

Ўрта асрларда яратилган рисолаларда Зуҳра номи билан боғлиқ бир афсона келтирилади. Унда айтилишича, Аллоҳ одамларнинг аҳлоксизликларига барҳам бериш мақсадида Ҳорут ва Морут исмли фаришталарни оддий инсонлар қиёфасида Ерга юборади. Уларнинг вазифаси кишиларни номаъқул ишлардан қайтариб, ҳидоятга даъват қилишдан иборат эди. Зиммаларидаги вазифани бажаришга киришган Ҳорут ва Морут кунларнинг бирида Бобилда Зуҳра исмли ниҳоятда гўзал хонанда ва созанда қизни учратиб, унга бирваракайига ошиқи беқарор бўлиб қоладилар. Чорасиз қолган фаришта-йигитлар соҳибжамолдан илтифот тилаб, оташин муҳаббатларини қабул қилишини сўраганларида, қиз бунга жавобан ўз шартларини баён этади: улар бут-санамларга сажда қилишлари, боз устига, май ичишлари ҳам керак эди. Таассуфки, севги балоси туфайли эс-ҳушини йўқотаёзган йигитлар бу масъулиятларни бажаришдан бош тортмайдилар. Шартлар адо этилгач, Зуҳра улардан Буюк Яратувчи ҳаққига улар каби ҳамду сано айтишга ўргатишларини сўрайди. Қизнинг бу талаби ҳам қондирилади. Лекин, Ҳорут ва Морутнинг уринишлари беҳуда кетади. Улардан эшитган Аллоҳ мадҳини куйлаб юборган Зуҳра бирдан кўздан ғойиб бўлади. Илоҳий мўъжиза юз бериб, оқила ва солиҳа бу ожизанинг муножоти мустажоб бўлади. Ҳақ Субҳонаҳу ва Таоло унинг хилқатини ўзгартириб, унга фаришталарга ато этилгандек мақом ва шараф инъом этиб, осмоннинг учинчи қаватидан жой ажратади. Куфр ва ҳаром ишлардан қайтмаганликлари учун Ҳорут ва Морутга энди арши аъло эшиклари ёпилади. Уларга фақат дўзах ёки Ерда маскун бўлиш ихтиёри ҳавола этилади. Ерда қолишни афзал билган гуноҳкорлар то қиёматгача Бобилдаги қудуқ тубида яшашга маҳкум этиладилар. Гўё ўша вақтлардан бери Ҳорут ва Морут қудуқда одамларга сеҳр-жоду илмини ўргатар эмишлар...

Айрим замонавий манбалар юқорида келтирилган афсона Талмуддан олинган, деган эҳтимолни ҳам билдирадилар. Агар ушбу тахминни тўғри деб ҳисобласак, у ҳолда, мазкур афсона милоддан аввалги II-I асрларда оғзаки тарзда мавжуд бўлган, деган тахмин келиб чиқади. Лекин бу шунчаки фараз, холос. Ҳар ҳолда, шуниси аниққи, афсона теран тарихий илдизларга эга.

Зуҳра номи билан боғлиқ афсона мазмуни ўрта асрлар бадиий ва илмий адабиётида ҳам ўз аксини топган. Шарқ адабиёти тарихида илк ўрта асрлар араб поэзияси мазкур афсонадаги образлар акс этган нисбатан кекса манбалардандир.

Ўрта асрлар араб шеърияти негизини қадимда Арабистон ярим оролида кўчманчи бадавийлар томонидан яратилган поэтик анъаналар ташкил этади. Асрлар давомида Арабистон, Ироқ, Сурия, Миср, Мағриб мамлакатлари ва Андалусия шоирлари кўҳна араб шеъриятининг қатъий қонуниятларига риоя қилиб, ижод этдилар. Манбалардан маълум бўлишича, Ҳижознинг «Узро мактаби» шоирлари армонли муҳаббат мавзуидаги шеърлари билан машҳур эдилар. Ўрта асрларда яратилган тазкираларда аччиқ қисмат туфайли тақдири маъшуқаси билан айро тушган ошиқлар — Узро қабиласига мансуб шоирлар ҳақида ҳикоялар келтирилган. Шундай жуфтликлардан бири илк ўрта асрларда яшаб ўтган шоир Қайс ибн ал-Мулавваҳ ва Лайлодир. Қайс ва Лайлонинг оғиздан-оғизга ўтиб келаётган севги можароси бадиий адабиётдан бизга яхши маълум. Жамил ибн Маъмар, Муслим, Қобус, Довуд, Юсуф, Бишр каби тарихий сиймолар ҳам шунингдек оташин севгига мушарраф бўла олмаганликларини таъкидлайди. Ва ҳатто, Ҳорут ва Морут ҳам бобиллик гўзалга бўлган муҳаббат қаршисида ожизу нотавон эканликларини баён этади:

Ҳорут ҳам бу кучдан
батамом масруҳ,
Морутни-да муҳаббат
қилмиш мажруҳ.

Бунга ҳамоҳанг мисралар Ҳорун ар-Рашид саройининг қасиданависи, «хамрийят» (май шеърияти) жанри асосчиси, «Минг бир кеча» саҳифаларидан яхши таниш Абу Нувос (762-813) шеъриятида ҳам учрайди.

«Нур Шарқдандир» деб бежиз айтилмаган.

Илмий-реалистик йўналишда ижод этган Шарқнинг яна бир буюк алломаси Абу Райҳон Беруний (973—1048) ўзининг «Китоб-тафҳим ли авоил санаъа ат-танжим» асарида Зуҳрани туя устида қўлларида уд тутиб ўтирган аёл қиёфасида тасвирлайди. Унинг фикрича, хушфеъл ва хушсурат, муҳаббат ва ҳиссиётларга мойил, мусиқа ва кўнгилхушликни севадиган кишилар Зуҳра юлдузига тааллуқлидирлар. Шунинг билан бирга, Зуҳра санъатнинг деярли барча турлари (тасвирий санъат, заргарлик, чеварлик, мусиқа, томоша санъати ва ҳ.к.)га ҳомийлик қилади.

Қадимги мунажжимлар ақидасига кўра, еттита сайёра (Ой, Уторуд, Зуҳра, Қуёш, Миррих, Муштарий, Зуҳал)нинг ҳар бири осмон табақасини ташкил этган. Ҳар қайси юлдуз бирор иқлим ўлкаларига мансуб бўлиб, мувофиқ равишда етти иқлим (Ҳиндистон, Чин, Хоразм, Сақлаб, Мағриб, Рум, Эрон)га нисбат берилган. Низомий ушбу рамзийликдан усталик билан фойдаланаркан, сайёралар тизимидаги Зуҳрани осмоннинг учинчи қаватида макон топган, маҳоратда тенгсиз самовий созанда ва хонанда сифатида талқин этади.

Шоир ва адабиётшунос олим Ҳасанхожа Нисорийнинг форс тилидаги «Музаккири аҳбоб» тазкираси XVI аср Ўрта Осиё ва Ҳиндистон, Хуросон каби ўлкалар адабий ҳаёти ва масалаларини ўз ичига олган муҳим манбадир. Нисорий ҳақида Дарвешали Чангий ўзининг «Рисолаи мусиқий»сида ҳам маълумот келтирган. Тазкирада шоирларнинг ҳаёти ва ижодидан келтирилган намуналар орқали муаллифнинг ижтимоий-сиёсий қарашлари намоён бўлади. Нисорий, хусусан, атоқли саркарда, давлат арбоби ва шоир Заҳириддин Бобурнинг ўғли Ҳумоюн Мирзо ҳақида шундай ёзади: «Юлдузлар сонича сипоҳли бу подшоҳнинг ёқимтой зотида энг оддий сифатлар мужассам эди... Олий мансаблигига қарамай, ниёз бошини дарвешлар томон ўгирган эди ва ўзини улар вужудидан эҳтиёжсиз сезмасди... Заҳробаданли Зуҳра макони бўлмиш учинчи базм аҳли ўтиришига жазму-азм айлаб, маишат чангини ишрат қонунига уриб, жонга қувват берувчи нағмалар ва руҳга озуқа берувчи товушлар билан ушшоқ кўнглига наво етказиб мажлис мезонини мўътадил қилганлар». Кўриниб турибдики, муаллиф «учинчи осмон»даги Зуҳра образи ва мусиқий иштибоҳлар воситасида Мирзо Ҳумоюн саройининг мусиқали ҳаётини жонли тасвирламоқда. Бундан ташқари асар ўша даврдаги кўплаб олим ва шоирларнинг мусиқа санъати ва илми билан боғлиқ,

Мовароуннаҳр ҳукмдори Имомқулихон Аштархоний (1611 — 1642) саройида мусиқачи сифатида хизмат қилган Дарвеш Али Чангий «Рисолаи мусиқий» асарида ҳам Зуҳра ҳақидаги афсонани бевосита «созлар келинчаги» — чангни таърифлаётган чоғида тўлиқ келтиради. Унингча, чанг учинчи осмондаги Зуҳра юлдузига атаб яратилган эмиш.

Зуҳра ўрта асрлар адабиётида гўзаллик ва муҳаббат рамзи, мусиқачилар ҳомийси, мусиқа санъати маъбудаси ва самовий созанда тимсоли сифатида талқин этилади. Зуҳра фақат мусулмон Шарқ маданиятигагина хос бўлган мажозий-фалсафий омил эмас, балки тараққий этган бошқа халқлар маданиятига ҳам тааллуқли умумэстетик тимсолдир. Қадимги Юнон маданиятида бу образ Афродита, Румда — Венера, туркий халқлар анъаналарида Ҳулкар мисолида намоён бўлиб, турли миллатлар ва элатларни ҳамиша эзгулик, гўзаллик ва илму ижодга илҳомлантириб келган.

Ирода ДАДАЖОНОВА.

ВАЗМИНЛИК ЯХШИ

Қариндошларда, таниш-билишларда бирининг қизини иккинчисининг ўғлига мўлжаллаб юриш одати бор. Бундай ният олдиндан маълум бўлса-ку бир нави, тўсатдан очилиб қолса борми, одам ноқулай аҳволга тушиб қолар экан.

Қариндошимизнинг Наргиза деган қизи бор. Шу қариндошимизнинг рафиқаси, яъни кеннойимиз бир куни бизникига чиқиб менинг рафиқамга:

Ибратнома

— Наргизахонга кетма-кет совчи келиб, қўйишмаяпти. Нима маслаҳат берасиз? — деди.

— Муносиб жойи чиқса, қиз болани олиб ўтирмаслик керак, — дедик. Чунки ўғлимизни ҳали-бери уйлантириш ниятимиз йўқ эди. Орадан маълум вақт ўтиб, Наргиза турмушга чиқди. Турмуши бўлмади, қайтиб келди.

Икки йилчадан кейин ўғлимиз уйланди. Шундан бир ойча ўтганда телефон бўлди. Гўшакни келинимиз олди. Кимдир русчалаб: «Мужа пригласи», дебди. «Его нет» деган экан. «Как же нет, у меня тоже нет, ведь я его жду» деган муомала қилибди. Келинимиз мақсад шубҳа уйғотиш эканига тушуниб: «продолжай ждать, объязательно придёт», деб хайрлашибди.

Гапириш йўлларини, оҳангини, овозининг йўғон-ингичкалигини келинимиздан суриштирсак, телефон қилган очиқдан-очиқ Наргиза бўлиб чиқди. Русча гапирганлиги ҳам шундан далолат берарди. Қанча вақтгача бизни кўрганда кўзларини олиб қочиб юриши-ку, яна фикримизнинг далили бўлди...

Шунга ўхшаш воқеа ўзимда ҳам бўлган эди. У вақтларда Самарқанд дарвоза кўчасининг Чорсуга яқин жойидаги ҳовлида турардик. Биттаси ҳар куни бизникига телефон қиладиган одат чиқазди. Телефон гўшагини рафиқам олса, аёл киши: «Ҳаҳ қуриб кетгур, ҳали ҳам кетмадингми? Эркин ака қани?» — деб сўрар, бошқалар телефонни олса, индамай қўйиб қўярди. Охири телефон станциясидан сўраб, унинг қайси телефондан қўнғироқ қилаётганини билдик. Кейинги галда у телефонни қўйгани заҳоти, станциядан билиб олганимиз номерни тердимда, русча сўзлар аралаштириб:

— Мен дежурний по городу капитан Каримовман, ҳозир телефонда гаплашган аёлни чақиринг, — дедим. Чақиришди. — Сиз сўзлашаётган телефон уч кундан бери назоратимизда. Қилаётган безорилигингиз бизга маълум. Яна шундай қилсангиз, маъмурий чора кўришга мажбур бўламиз...

Шундан кейин тинчидик. Ғўзабозор маҳалласидаги тикувчилик артелида рафиқамнинг курсдоши цех бошлиғи бўлиб ишларди. У дугонасига қўнғироқ қилганида, бир қиз телефонимизни, менинг исмимни эслаб олибди. Ҳар куни телефон қилиши унинг учун ўйин экан.

Ана, кўрдингизми: бири ҳасаддан, иккинчиси ўйин учун беъманилик қилишган-у, бировнинг уйи бузилишига сабаб бўлиши мумкинлигини хаёлларига ҳам келтиришмаган. Бундай пайтларда, ҳар қалай вазминлик қилиб, эҳтиёт бўлган яхши экан.

Эркин ЖАББОРОВ

Маърифат дастурхони

ШОДМОНЛИК КАЛИТИ

Биз ориятли, сабр-қаноатли халқ бўлиб дунёга танилганмиз. Халқимиз ҳам сабр-қаноатли, мўмин кишини бошига кўтаради. Эсимизни танибмизки, «Ойнинг ўн беши қоронғу бўлса, ўн беши ёруғ», «Шошган қиз эрга ёлчимас», «Қирқига чидаган, қирқ бирига ҳам чидар», «Бирни кўриб шукр қил, бирни кўриб фикр қил» каби ибораларни ота-оналаримиз, ёши улуғлар қулоғимизга қуйиб келадилар.

Ҳақиқий буюклик ҳар қандай оғир, қийин шароитда ҳам сабр қилиш, ўзини тута билишдир. Бу фазилат ҳар бир инсондаги энг олий, бебаҳо мулкдир.

Аксари тинч оқар дарёлар сершовқин шалолардан бошланади. Бироқ уларнинг ҳечбири то денгизга қадар от суриб ва кўпириб боролмайди. Бу сокинлик яширин бўлсада, буюк куч белгисидир: ҳиссиётлар ва фикрлар тошқинлиги ҳамда теранлиги ҳаддан ташқари шиддатга йўл қўймайди. Инсоннинг қудрати унинг шиддатида эмас, балки сабрлигидадир.

«Кимки қаноатни ўзига касб қилган бўлса, билки, қаноат уни бой қилади, — дейди улуғ бобомиз Алишер Навоий, — олтин, кумуш билан зебу зийнатларни бойлик деб билма, балки, ҳақиқий бойлик қаноат олтинларидир. Улар ҳеч қачон йўқолмайди... Кулбасида қаноат қилиб ўтирган дарвиш, таъмагир подшоҳдан афзалдир».

Кимки сабр-қаноатни маҳкам ушлаган бўлса, назари тўқ, матонатли, бардошли бўлади. Меҳнат қилиб топилган озгина ҳалол нарса шоҳ инъом қилган хазинадан яхшироқдир. Хотиржамлик билан ичилган қатиқсиз угра ош бировнинг миннат билан берган ёғли паловидан афзалроқдир. Йўқчиликни бўйнига олиб, унга кўниккан одам энг яхши одамдир. Қаноат мулкидаги саройдан жой олишни мўлжаллаган одам яхшиларнинг яхшисидир. Кимки йўқлик хазинасидан огоҳ бўлса, унга қаноат мамлакатининг шоҳлиги насиб бўлади. «Сабр — бағоят хўбу марғуб сифатдур», — дейди аллома Воиз Кошифий. У зоти олий яна айтадилар:

Сабр қилмоқ эргадур яхши сифат,
Токи тобкай ўз муродидин оқибат.

Сабр шодмонлик калитидир, ва роҳат адабининг эшигини бундан ўзга калит билан очилмас.

Қадим замонда икки йўлдош Чин-Мочин мамлакати томон сафарга чиқадилар. Улардан бири азалдан берилганига қаноат қиларкан, иккинчиси эса, ундан ортиқни таъма этаркан. Улар йўл юришибди, йўл юрса ҳам мўл юришибди, бир жойга етганларида йўл четида оддий бир харсанг тош учраб қолибди. Тошнинг ярми ерга кирган, ярми ташқарида бўлиб, ташқаридаги қисмига шу сўзлар ўйиб ёзилган экан: «Кимки қийинчиликларга бардош бериб, тошнинг остки томонини ағдарса, унда бир ривоят ёзилган. Ўша ривоятга кўра, шу атрофда бир вайрона бор. Вайронанинг тагида эса ажойиб бир хазина бор. Машаққатига чидаган ўша хазинага эга бўлади. Машаққатига чидаш бера олмаса, ундаги сабр-тоқатнинг боридан йўғи яхши».

Таъмагир буни ўқигач, бесарамжон бўлиб, хазина ҳавасида ҳовлиқиб, тошнинг тагини қазишга тушиб кетибди. Қаноат қилувчи эса, унинг бу ишини кўриб, парво қилмасдан шундай дебди:

— Бу нақадар машаққатли, фойдасиз меҳнат. Қаноат хазинаси — менинг ҳамроҳимдир. Тангри кимга эҳсон бермоқчи бўлса, тош ўз-ўзидан ёрилиб, унинг остидаги эҳсон ўз эгасини топиши мумкин.

У йўлга тушиб, ҳеч қаерда тўхтамай тонг отгунча йўл юрибди. Эрталаб қараса, бир шаҳарга яқинлашиб қолибди. Шаҳарга кирадиган йўл кўп экан. Лекин у шаҳарга биринчи бўлиб кирибди. У дарвозага яқинлашиб борганида, ҳар томондан одамлар чиқиб кела бошлашибди. Шаҳарликларнинг одати бўйича, подшоҳ мангулик юртига сафар қилган бўлса, яъни вафот этган бўлса, шаҳар халқидан буни сир тутишар экан. Тонг чоғида шаҳарга ким биринчи бўлиб кирса, ўшани тахтга ўтказиб, бошига тож кийдириб, қўлига узук тақишаркан. Ўша расм-русум бўйича, уни ҳам сарой аъёнлари ва аскарлар мамлакатга подшоҳ қилиб кўтарибдилар.

Бошқа машаққатни ортиб олган ўртоғи бўлса, текин бойлик ҳавасига берилиб, уриниб ўз жонини роса қийнабди. Тошни бошқа томонга аранг ағдариб қараса, унда шундай сўзлар ёзилган экан: «Ким хомтама бўлса, у дунёда доим азобда». Қаранг, икки ўртоқнинг бирини қаноат мамлакатга подшоҳ қилди, иккинчисини таъмагирлик азоби хорзор қилди.

Муқаддас ислом динимизда ҳам сабр, қаноат хусусида ибратли фикрлар баён қилинади. Жаноб пайғамбаримиз Муҳаммад Саллолоҳу алайҳи васаллам айтган эканлар: «Иймоннинг афзали сабрлилик ва ўтимлиликдир», «Қайси бир банда ўзига етаётган озордан сабр қилса, Аллоҳ унинг азизлигини зиёда қилади», «Кимга бир бало етса сабр қилса, неъмат келса шукур қилса, зулмланса — кечирса, ўзи зулм қилса — кечирим сўраса, мана шундай одамларга охират ва дунё омонлиги бўлур ва улар ҳидоятли кишилардир».

Сабр тағи — раҳмон. Ўттиз кун рўзанинг бир кун байрами бор. Борига шукур қилсак, бир ёқадан бош чиқариб аҳил, тотув бўлсак, тер тўкиб ишласак, сабрли, ҳалол бўлсак, муродимизга етамиз, иншооллоҳ.

Мирзо Анвар КАРИМОВ.

Насрий масал

БИР ЮЗ САКСОН...

Бадиий Кенгаш раиси Арслонбой Шербоев шикор сафарига кетгани учун мажлисни унинг ўринбосари Бўрибой Кўкёлов олиб борди.

— Жаноблар, бугунги кун тартибида кечагина илк бор намойиш этилган «Ўрмон ҳангомалари» спектаклининг муҳокамаси. Бош қаҳрамонлари — эркак ва аёл образларининг ёртилиши ҳақида ўзим бир-икки оғиз гапирай. Ҳўўш, эркак ролини Қашқирвой қотириб қўйди, қуйиб қўйди. Гап йўқ! Саҳнада ўзини тутиши, овоз оҳанглари, шерикларига ўз вақтида жавоб бериши томошага жон бағишлади, жон!

Аёл образини ўйнаган Тулкихон, гапнинг пўсткалласи, ҳеч кимга ёқмади. Саҳнада юриш-туриши, масалан, менга сира ўтирмади. Гапларидан адашди. Думини ликиллатиб, Қашқирвойга ёпишиши томошабинларнинг ғашига тегди.

Шу вақт Арслоннинг хос ходими Шоқол кириб келиб, мажлис аҳлига:

— Ҳозиргина Шербоев акам менга телефон қилдилар. Премьерани видео тасмада кўрибдилар. Жанобларига эркак образи сираям ёқмабди. Тулкихонга Қашқирвойнинг севги изҳор қилиш саҳнаси жанобимизнинг рашкларини қўзғатипти. Аёл образини яхши очиб бергани учун Тулкихонимга совға тортиқ қилмоқчилар.

Залда бошланган ола-тасирни Бўривой зўрға тинчлантирибди:

— Жаноблар, мажлисимиз давом этади. Мен сўзимни ҳали тугатганим йўқ. Юқоридаги сўзларимни Қашқирвой мободо ролни яхши ўйнаса, Тулкихон ёмон ўйнаса, айтмоқчи эдим, холос. Аммо, шукрким, ундай бўлмади...

Қашқирвой ўкирди. Тулкихон ҳиринглади. Шундан бери Бўривойни «180 градус» дейишадиган бўлишди...

Мирфозил МИРЗААҲМЕДОВ.

«ЎЗБЕК КУРАШИНИ ЖУДА ЯХШИ КЎРИБ ҚОЛДИМ»

22 октябрь куни Термиз шаҳрида Президент соврини учун кураш бўйича иккинчи анъанавий халқаро турнир мусобақалари бўлиб ўтди. Мусобақа иштирокчилари ва меҳмонлар турнирнинг халқаро андозаларга мос юксак савияда ташкил этилганини эътироф этди. Турнир якунлангандан сўнг ЎзА мухбири ғолиблар билан қисқа суҳбат қурди.

Тоштемир Муҳаммадиев — Кураш бўйича биринчи жаҳон чемпиони, Осиё чемпиони, Президент соврини учун кураш бўйича иккинчи анъанавий халқаро турнирнинг мутлоқ ғолиби:

— Мен ҳозир ўзимнинг қанчалик бахтиёр эканимни ифодалашга сўз тополмаяпман. Қишлоқ тўйларида кураш тушиб юрган йигит эдик. Ким ўйлабди дейсиз, курашимизнинг жаҳон майдонига чиқиб, дунёнинг мана-ман деган полвонлари билан бел олишиш имкони пайдо бўлади деб. Бу, аввало, мустақиллигимизнинг шарофати. Қолаверса, Президентимизнинг миллий курашга алоҳида эътибор билан қараётгани туфайли шундай улуғ ишлар рўёбга чиқяпти. Биз дунёга чиқдик, дунё бизни таниди. Биз курашимизнинг шунчалик обрў олганидан фахрланиб турибмиз. Хорижлик полвонлар эса биздаги кураш ишқибозларининг ғайратидан ҳам ҳайрон, ҳам ҳавасда.

Павел Малаванец - кураш бўйича Польша чемпиони, Ўзбекистон Президенти соврини учун кураш бўйича иккинчи анъанавий халқаро турнирнинг иккинчи ўрин соҳиби:

— Бизнинг мамлакатимизда ҳам кураш ишқибозлари кўпайиб бормоқда. Бир неча марта мусобақалар ўтказдик. Полвонларимиз курашнинг қонун-қоидаларини ўрганяптир. Лекин мени ҳайратда қолдиргани мамлакатингизда халқнинг курашга меҳри жуда катталиги бўлди. Бундай катта стадионни тўлдириб ўтирган минглаб томошабинни Европанинг кўплаб спорт клублари орзу қилади. Мамлакат раҳбаридан то оддий фуқароларгача курашга қизиқар экан. Шундай эътиборга сазовор бўлган кураш, албатта, дунёда энг оммавий спорт турларидан бири бўлиб қолиши табиий. Ўйлайманки, яқин вақтлар ичида Европада ҳам унинг ҳақиқий ишқибозлари янада кўпаяди.

Достон Пиримкулов — Ўзбекистон Президенти соврини учун кураш бўйича иккинчи анъанавий халқаро турнирнинг учинчи ўрин соҳиби. Қозоғистон Республикасидан:

— Мен бу йил ўрта мактабни битирдим. Оиламизда кураш тушган полвонлар йўқ. Лекин боболаримни худо кучдан қисмаган экан. Паҳлавон одамлар эди, дейишади. Ўзим эса курашга ғоят қизиқаман. Кураш бўйича Тошкентда ўтказилган биринчи жаҳон чемпионатида ҳам иштирок этган эдим. Бу галги турнирда эришган муваффақиятимдан жуда мамнунман. Ахир, дунёнинг ўттизга яқин мамлакатидан келган полвонлар қатнашаётган шундай нуфузли турнирда учинчи ўрин олишнинг ўзи мен учун катта шараф. Ният қилиб қўйдим, машқларимни тўхтовсиз давом эттираман, эришган натижаларимни кейинги мусобақаларда яна-да яхшилайман. Турнир менга ўзимнинг имкониятларимни синаб кўриш учун восита бўлишдан ташқари, катта маҳорат мактаби ҳам бўлди. Айниқса, ўзбек полвонларининг тажрибасини ўрганишим келажакда менга кўп қўл келади, деб ўйлайман.

Хиройоши Камимото — турнирда ишқибозларнинг энг кўп олқишига сазовор бўлган полвон. Япониядан:

— Мен бу сафар тўртинчи ўрин билан қаноатланишга мажбур бўлдим. Тажрибамнинг камлиги озгина панд берди. Лекин ёрдамчим мусобақани бошдан охиригача тўлиқ видео тасвирга тушириб олди. Уйга боргач, ютуқ ва камчиликларимни яна бир бор таҳлил қиламиз. Бошқа полвонларнинг тажрибасини ўрганаман. Мана кўрасиз, кейинги мусобақаларда, албатта, биринчи ўринни оламан. Чунки ўзбек курашини жуда яхши кўриб қолдим.

ЎзА мухбири Мусулмон НАМОЗ ёзиб олди.

СУРАТДА: ғолиб Тоштемир Муҳаммадиев, иккинчи ўрин совриндори Павел Малаванец (Польша) ва учинчи ўрин соҳиби Достон Пиримкулов (Қозоғистон).

Муҳаммад АМИН ва Искандар ХЎЖАЕВ олган сурат.

Футбол

«ДЎСТЛИК» БАРВАҚТ ЧЕМПИОН БЎЛАДИМИ?

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси миллий чемпионатида 28 тур учрашувлари ўтказилди. Бунда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Хоразм» — «Зарафшон» 0:2; «Насаф» — «Андижон» 1:2; «Пахтакор» — «Самарқанд» 1:0; «Нефтчи» — «Янгиер» 4:1; «Навбаҳор» — «Темирйўлчи» 2:1; «Бухоро» — «Сурхон» 1:0; «Сўғдиёна» — «Дўстлик» 5:5; «Металлург» — «Трактор» 1:0.

Кўриб турганингиздек, сўнгги турларда чемпионлик учун кураш кескин тус олди. «Дўстлик» жамоаси «Сўғдиёна» устидан 5:3 ҳисобида ғолиб келаётган эди. Лекин сўнгги етти дақиқада ўз дарвозасидан иккита тўп ўтказиб юбориб, муҳим ғалабани ва икки очкони бой берди.

Сўнгги турда «Дўстлик» «Металлург» устидан ғалаба қозонса, чемпионликни нақд қилиб қўяди. «Нефтчи» эса Самарқандда майдон эгаларига қарши қийин учрашувни ўтказади.

Вилоятимизнинг олий табақадаги иккинчи вакили «Металлург» навбатдаги ғалабани қўлга киритиб, очколари сонини 38 тага етказди ва кучли ўнликда мустаҳкам жойлашиб олди. «Металлург» — «Трактор» учрашувида турнинг энг тез киритилган тўпи қайд этилди. Ўйин бошланиши биланоқ 16-сонияда меҳмонлар дарвозасига тўп киритилди.

Навбатдаги тур 30 октябрда ўтказилади.

Талъат ЮСУПОВ.

ОЛИЙ ТАБАҚА ЖАМОАЛАРИНИНГ 28 ТУРДАН СЎНГ ЖАДВАЛДА ТУТГАН ЎРНИ

ЖАМОАЛАР	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. «Дўстлик»	28	19	4	5	74-39	61
2. «Нефтчи»	28	18	3	7	67-34	57
3. «Навбаҳор»	28	16	7	5	50-33	55
4. «Самарқанд»	28	15	8	5	57-35	53
5. «Пахтакор»	27	15	4	8	61-38	49
6. «Андижон»	28	11	7	10	47-44	40
7. «Металлург»	28	11	5	12	38-40	38
8. «Бухоро»	27	10	6	11	42-41	36
9. «Хоразм»	28	10	5	13	34-37	35
10. «Насаф»	28	10	5	13	41-51	35
11. «Трактор»	28	9	7	12	40-56	34
12. «Темирйўлчи»	28	10	3	15	47-74	33
13. «Сўғдиёна»	28	7	8	13	37-50	29
14. «Зарафшон»	28	7	6	15	35-50	27
15. «Сурхон»	28	6	8	14	41-52	26
16. «Янгиер»	28	3	6	18	19-55	15

Об-ҳаво

Республика об-ҳавони кузатиш бош бошқармасидан ҳабар қилишларича 27-31 октябрь кунлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида ҳаво ўзгариб туради. Айрим туманларда ёмғир ёғади. Шарқдан ғарбга эсган шамолнинг тезлиги ҳар сонияда 7-12 метргача етади, ҳарорат кечалари 0-5 даражадан 5-10 даражагача илиқ, айрим ҳудудларда эса 0-2 даража атрофида совуқ, кундуз кунлари эса 14-19 даражадан 18-23 даражагача иссиқ бўлиши кутилади.

Тошкент вилояти хотин-қизлар қўмитаси Паркент тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси, туман ҳокими муовини Гулчеҳра Исмоиловага онаси

Нортожи ИСМОИЛОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент туманидаги «Матлуботчи» очиқ турдаги акционерлик жамияти сиҳатгоҳи жамоаси жамоа бош директори Б. Аҳмедовга волидаи муҳтарамаси

ХОЛИДА АЯ РАШИДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: *хатлар ва оммавий ишлар бўлими:* *133-40-48* *Эълонлар:* *133-40-48, 136-57-27.*

• Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0889. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. *Саҳифаловчи: Алёна ПОРОШКИНА.* Адади 11.937 нусҳа.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: якка обуначилар учун 205, ташкилотлар учун 206. Босишга топшириш вақти – 20.30. Босишга топширилди – 20.00. 1 2 3 4 5 6